

Kronanje
četrte medene
kraljice Slovenije
Valentine Marinič

- Varoj ni, varoje so
- Ukrep za podporo mladim čebelarjem prevzemnikom kmetije
- Kjer so čebele doma – razstava Slovenskega etnografskega muzeja

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
 ☎ (05) 368 45 80, ☎ (05) 368 45 81
 GSM 051 614 683
 www.kipgo.net; kipgob@gmail.com
 PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
 ☎ (01) 729 61 30, e pošta: cebelarna.lukovica@gmail.com

OBIŠČITE NAS
 V NAŠI SPLETNI
 TRGOVINI
WWW.KIPGO.NET

VENTILACIJSKI KOMBINEZONI in JOPIČI
 -zračen
 -narejen je iz treh slojev tkanine in predstavlja zato popolno zaščito pred piki čebel

IZDELUJEMO:
 - PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S
 - PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
 - PANJE AŽ 3E: 9S, 10S, po naročilu 11S
 - PANJE AŽ KOZINC 11 + 3

Cebelarjem z veljavno člansko izkaznico priznamo 4 % popusta pri gotovinskem nakupu v vrednosti nad 50 EUR v naših prodajalnah.

SIRUP ZA HRANJENJE ČEBEL

TOPLLOTNE OMARE ZA SEGREVANJE MEDU IN SUŠENJE CVETNEGA PRAHU

TOPLLOTNE KOMORE NA KOLESIH

IZOLACIJSKA PENA ZA AŽ PANJE

NAROČENO POŠLJEMO TUDI PO POŠTI!

IZPARILNIK ZA OKSALNO KISLINO

12 in 220V

EMBALAŽA ZA MED:
 -STEKLENA
 -PLASTIČNA
 -KARTONSKA
 -POKROVČKI

NALEPKE ZA MED, CVETNI PRAH, MEDENE PIJAČE IN PRELEPKE
 od 0,28 EUR/POLA

URNIK

BATUJE	PE LUKOVICA
pon-pet 8.00-11.30	pon-pet 9.00-13.00
12.30-16.00	13.30-17.00
sob ZAPRTO	sob ZAPRTO

Dne 02.11.2018 bosta trgovini zaprti.

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor
 Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas:
 od ponedeljka do petka od 8.30 do 17. ure
 sobota: od 8. do 13. ure.

GSM: 051/348-426
 e-mail: jana.pp@amis.net
 www.cebelarski-center.si

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

- Satniki AŽ-lipovi, rogljičeni
- Panji AŽ, LR
- Čebelarška oprema in drobni pribor
- Čebelje pogače

- Točila in posode za med
- Satne osnove AŽ, LR, Kirar

- Steklena in kartonska embalaža za med, propolis, medene pijače in ostale čebelje pridelke
- Darilni program

Naročeno blago vam lahko pošljemo s paketno pošto, pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!

INHALACIJA IZ PANJA

Z inhalacijskimi seti API-AEROSOL I, API-AEROSOL II in API-AEROSOL Plus lahko izvajate aerosolno apiterapijo iz panja. Izbirate lahko med seti z naravnim vlekrom in seti s prisilnim vlekrom.

PROPO STEAM - UPARJALNIK PROPOLISA

Apiterapevtski aparat Propo Steam nam s segrevanjem naravnega propolisa omogoča izvajanje inhalacijske terapije. S priloženim priborom uporabnik sam ali s pomočjo apiterapevta izvaja inhalacije, ki koristijo pri težavah dihalnega sistema. Propo Steam pa je primeren tudi za čiščenje lebdečih delcev, mikrobov in organskih topil iz zraka. Prostor prijetno odišavi z vonjem propolisa.

Medikoel d.o.o., Jalnova cesta 2, 4240 Radovljica, T: 04 537 85 10, M: 041 618 775, info@medikoel.com, www.medikoel.com, www.s-mediko.com

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji!

V čast mi je, da me je uredniški odbor *Slovenskega čebelarja* povabil k pisanju uvodnika **ob 120-letnici izhajanja tega čebelarskega strokovnega glasila**, ki vseskozi skrbi za pravilen in lep slovenski, predvsem čebelarski jezik. Zato je tema oktobrskega uvodnika namenjena predvsem jeziku.

Temelje slovenskega knjižnega jezika so že v 16. stoletju postavili Primož Trubar, Adam Bohorič, Jurij Dalmatin in Sebastijan Krelj, ki so si prizadevali številna slovenska narečja poenotiti v skupen knjižni jezik. Že vse od obdobja reformacije (31. oktobra v Sloveniji praznujemo dan reformacije) je bilo namreč jasno, da zaradi velikih jezikovnih razlik med posameznimi pokrajinami potrebujemo dogovor o skupnem jeziku, ki nas bo povezoval. To nalogo zdaj izpolnjuje sodobni slovenski knjižni jezik, ki se ga moramo bolj ali manj naučiti, odvisno od tega, koliko se naš »materni« (beri: narečni) jezik razlikuje od normativnega.

Seveda pa se moramo še posebej naučiti sodobne strokovne jezike, če se v njih izražamo, med te pa sodi tudi čebelarski. Knjižnemu jeziku so – pač glede na tedanjo normo – ves čas sledili tudi vsi dozdajšnji uredniki *Slovenskega čebelarja*. Ko sem leta 1986 začela lektorirati *Slovenskega čebelarja*, kot nečebelarica nisem imela pojma o čebelarstvu in čebelarskem izrazoslovju. Nekaj osnovnih napotkov mi je sicer dala prejšnja lektorica Mojca Mihelič, zelo veliko pa mi je pomagal nekdanji dolgoletni urednik prof. Janez Mihelič, saj mi je znal preprosto odgovoriti na vsa moja vprašanja. O tem strokovnem jeziku se zdaj na srečo lahko dobro poučimo v *Čebelarskem terminološkem slovarju* (2008), čeprav bi bilo morda ob 10. obletnici izida tega priročnika dobro že zdaj razmišljati o njegovi dopolnitvi in posodobitvi. Vsem piscem, tudi oglaševalcem, ki pošiljajo svoje prispevke oz. oglase v osrednje glasilo slovenskih čebelarjev, zato toplo priporočam, da vse strokovne izraze preverijo v slovarju, saj se bodo tako izognili neprimernim izrazom, kot so npr. matičnjak, okvir, kolonija ali satar, da drugih ne

navajam. Seveda pa zgolj upoštevanje *Čebelarskega terminološkega slovarja* še ne zadošča v celoti, kajti vsi moramo upoštevati tudi *Slovenski pravopis* (2001), v katerem se poučimo o primernosti rabe posameznih besed, o stavi vejice in drugih ločil, o pisavi velike in male začetnice, o pisanju besed skupaj in narazen, o sklanjanju samostalniških in pridevniških besed, o rabi tujk in še o marsičem. Tretji pomembni jezikovni priročnik je *Slovar slovenskega knjižnega jezika 2* (2014), v katerem se poučimo o pomenu vsake slovenske besede, tudi narečne, strokovne, žargonske ali slengovske, t. i. kvalifikatorji pa nam povedo, v katerih besedilih je njihova uporaba primerna. Vsi trije priročniki so zdaj prosto dostopni na spletnem portalu Fran, gotovo pa si jih lahko ogledate tudi v najbližji knjižnici in preverite jezikovno ustreznost določene besede.

To so torej temelji, na katerih sloni slovenski knjižni jezik oz. čebelarski strokovni jezik, vsi – ampak res vsi – pa si moramo prizadevati za to, da bo naš jezik ostal živ in bogat. To pomeni, da nikakor ne smemo nekritično sprejemati tujih besed in da si moramo prizadevati za tuje izraze poiskati ustrezne slovenske sopomenke ali jih preprosto posloveniti, kajti v nasprotnem primeru bo naša terminologija kaj kmalu občutno osiromašena, še posebej zaradi najnovejših teženj po uvedbi predavanj v angleškem jeziku na naših univerzah (!).

Drage čebelarke in spoštovani čebelarji, ohranite več kot stoletno tradicijo svoje strokovne revije tudi s spoštovanjem do slovenskega jezika in čebelarskega izrazoslovja.

Nuša Radinja, lektorica *Slovenskega čebelarja* od 1986 do 2017

Nuša Radinja

KAZALO

UVODNIK

Nuša Radinja 273

ZDRAVJE ČEBEL

Uredništvo: Varoj ni, varoje so 275

Mateja Ratiznojnik, dr. vet. med. in dr. Metka Pislak Ocepek, dr. vet. med.:

Jesensko zatiranje varoj pri čebelah 277

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Simon Golob: Pomen dolgoživih zimskih čebel 279

Tanja Magdič: Prodaja čebeljih pridelkov in izstavitev računa 280

Tanja Magdič: Pomoč in zagon dejavnosti za mlade kmete 281

Dr. Andrej Gogala: Vratičeva opnarka (*Colletes fodiens*) 282

Franc Šivic: Novice iz sveta 283

Janez Gregori: Leopold Debevec in njegovo mesto v slovenskem

čebelarstvu 284

DELO ČEBELARJA

Dr. Stanislav Kapun: Čebelarjeva opravila v oktobru 285

IZ ČEBELARSKIH DRUŠTEV 287

OBVESTILA ČZS 293

OGLASI 300

V SPOMIN 304

INDEX

EDITORIAL

Nuša Radinja 273

BEES' HEALTH

Editorial Board: There are no varroa mites, there are varroa mites 275

Mateja Ratiznojnik, DVM and Metka Pislak Ocepek, DSc, DVM: Autumn

suppression of varroa mites in bee colonies 277

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Simon Golob: Importance of long-lived winter bees 279

Tanja Magdič: Sale of hive products and invoicing 280

Tanja Magdič: Help and start-up of activities for young farmers 281

Andrej Gogala, DSc: Hairy-saddled *Colletes* (*Colletes fodiens*) 282

Franc Šivic: World news 283

Janez Gregori: Leopold Debevec and his place in Slovenian

Beekeeping 284

BEEKEEPER'S WORK

Stanislav Kapun, DSc: Beekeeper's tasks in October 285

FROM BEEKEEPERS' ASSOCIATIONS 287

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA 293

ADS 300

IN MEMORIAM 304

PODATKI ZA STIK ČEBELARSKA ZVEZA SLOVENIJE:

Predsednik ČZS: Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si

Vodja služb ČZS: Lidija Senič, vodja služb ČZS: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si

Priznana rejarska organizacija: Peter Kozmus, strokovni vodja PRO: 01/729 61 16, 041/352 997,

peter.kozmus@czs.si

Opazovalno-napovedovalna služba: Aleš Bozovičar, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217,

ales.bozovicar@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://eebelar.czs.si/

User/Login?returnUrl=

Svetovalci specialisti za tehnologijo čebelarjenja:

Vlado Auguštin: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si

Simon Golob: 01/729 61 12, 030/604 015, simon.golob@czs.si

Svetovalci specialisti za ekonomiko

Tanja Magdič: 01/729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si

Nataša Klemenčič Štrukelj: 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si

Svetovalci specialisti za zagotavljanje varne hrane

Andreja Kandolf Borovšak: 01/729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si

Nataša Lilek: 01/729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si

Tomaž Samec: 01/729 61 18, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si

Uredništvo: Marko Borko, vodja izobraževanja in usposabljanja: 01/729 61 14, 051/637 204,

marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php

Glasiloslovenskičebelarje ustanovilo Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstvo zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Vpisano je v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Tel.: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si

Transakcijski račun ČZS: SI56 0318 6100 2214 727, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Uredniški odbor

Marko Borko, Brane Borštnik, Stanislav Drev, Vladimir Fajdiga, Janez Gregori, Andreja Kandolf Borovšak, Borut Preinfalk

Urednik

Marko Borko

Uredništvo

01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php

Lektorica

Mojca Pipan

Oddaja prispevkov

Članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s čebelarstvom terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi in osmrtnice

Cela stran: 870 € (zunanja stran ovitka), 680 € (notranjost, živi rob), 495 € (notranjost), pol strani: 435 € (zunanja stran ovitka), 345 € (notranjost, živi rob), 250 € (notranjost), tretjina strani:

165 €, četrtnina strani: 120 €, petina strani: 85 €, desetina strani: 35 €. Oblikovanje reklamnega oglasa: cela stran in polovica strani 50 €, tretjina, četrtnina, petina, desetina 40 €. Popravki reklamnega oglasa: 1–10 popravkov 2 €, 11 ali več popravkov 5 €. Popust pri ceni za 4- do 6-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 7- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Člani ČZS lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglašilni po 0,25 € za besedo, enako velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica. Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi). Naklada: 7850, Tiskano: 26. 9. 2018.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Fotografija na naslovnici: Leseni čebelnjak avtorja fotografije pod Peco v Črni na Koroškem. Nominacija na mednarodnem natečaju čebelarstva fotografije Čebelarstvo zveza Slovenije 2018.

Foto: Nejc Juvan, Slovenija

Mednarodna barvna koda za označevanje čebeljih matic

Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Matej Mandelj, tajnik: 041/337 854, matej.mandelj@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Zlatica Kovačević, administrativna delavka: 01/729 61 24, 030/604 009, zlatica.kovacevic@czs.si

Čebelarstvo knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi delovni dan v mesecu med 15. in 18. uro):

01/729 61 11, cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php

Ohranimo čebele: www.oхранimo-cebele.si

Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php

Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php

Uradne ure JSSČ:

• Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica (v Čebelarstvu centru Slovenije): ponedeljek od 10.00 do 14.00, četrtek od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

• Mestni trg 4, 8330 Metlika: ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

• Rožna dolina 50/a, 4248 Lesce (v Čebelarstvu razvojno-zobraževalnem centru):

ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

• Dobrna 1a, 3204 Dobrna (v Kulturnem domu Dobrna): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in

petek od 8.00 do 10.00.

• Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota (na sedežu Kmetijskega gozdarskega zavoda

Murska Sobota): ponedeljek od 10.00 do 14.00.

• Streliška ulica 150, 2000 Maribor (v Čebelarstvu centru Maribor): petek od 8.00 do 10.00.

Varoj ni, varoje so

Na osnovi raznih čebelarških pogovorov in opažanj, da je v določenem obdobju navzočnost varoj po naravnem odpadu na testnem vložku komaj zaznavna, jeseni pa število varoj kljub temu zelo visoko, da ogrozi obstoj čebel, smo se v uredniškem odboru Slovenskega čebelarja odločili, da prosimo nekatere čebelarje za podelitev svojih opažanj in mnenj. VF NVI pa smo zaprosili za strokovno, veterinarsko osvetlitev tega vprašanja, ki jo objavljamo v članku, ki sledi. Čebelarje smo povprašali, če opažajo, da se je vzorec razmnoževanja varoj oz. njihovo število po mesecih v zadnjem času spremenilo, ter kako si to razlagajo in kako so prilagodili svoje ukrepe, da ohranijo čebele. Izbrani odgovori kažejo, da zgolj spremljanje odpada varoj na testnih vložkih ne zadošča več in da so potrebni še dodatne metode in načini ugotavljanja napadenosti. Čebelarji morajo postati odlični diagnostiki.

Uredništvo

Foto: Franc Šivic

pršenja z oksalno kislino popršim čebele. Te družine enako kot narejence kasneje zdravim samo po potrebi. V drugih družinah v drugi polovici julija uporabljam metodo šok terapije z mravljinčno kislino 3–4-krat v sedemdnevni intervalih, odvisno od stopnje napadenosti in kolikokrat mi temperatura dopušča. Pazim, da ob zatiranju najvišja dnevna temperatura ne preseže 30 °C. Šok terapijo izvajam z ohlajeno 85-% mravljinčno kislino ob 5. uri zjutraj. Konec avgusta, ko temperatura popusti, nadaljujem zatiranje z mravljinčno kislino. Na podlagi temperature kombiniram metodo zatiranja s hlapilniki oziroma šok terapijo. Zatiranje nadaljujem po potrebi še jeseni, dokler temperatura še dopušča.

Uporaba testnega vložka je nujna, vseeno pa so potrebne še dodatne metode diagnosticiranja.

Klavdijo Babič, Primorska

Kontrolo prisotnosti varoj delam celo leto v vseh panjih. V aprilu kontroliram varoje s testnimi vložki, kontrolo bub trotovine. V aprilu prisotnosti varoj skoraj nikoli ne opazim. Kontrolo ponovim v juliju. V juliju so varoje zadnja leta komaj prisotne. Večjo prisotnost opazim šele konec avgusta, ko popusti vročina. Skleпам, da varojam visoke poletne temperature ne ustrezajo in da zato ostajajo v pokriti zalegi. Navzočnost varoj se stopnjuje v septembru in vse do novembra, dokler je v panjih prisotna zalega. Na obali beležimo v zadnjih letih skoraj konstantno tople jesenske temperature. Pred dvema letoma se mi je zgodil izbruh varoj šele konec oktobra in na začetku novembra. V jesenskem času je na obali temperatura za razvoj varoj optimalna. Obseg zalege se manjša, več je varoj na čebelah in posledično ob zatiranju večji odpad.

Zimsko zatiranje opravljam okoli božiča, ko v družinah ni prisotne zalege. Uporabljam metodo kapljanja z oksalno kislino. Ko v družini ni pokrite zalege, so varoje na čebelah, in takrat je zatiranje najbolj uspešno. V pomladnem času redno izrezujem trotovino. Izdelujem narejence s presežki pokrite zalege, v katero vcepim zrel matičnik. Izkoristim obdobje, ko v narejencih ni pokrite zalege, in takrat uporabim metodo pršenja čebel z oksalno kislino. Po akacijevi paši sledi cvetlična ali gozdna paša. Med iztočim konec junija. Neustrezne matice med pašo odstranim in vcepim zrele matičnike. Pazim, da po točenju medu v teh panjih ni pokrite zalege, in v tem obdobju

Tatjana Vedlin, Štajerska

Tudi na območju Haloz opažamo spremenjen vzorec razmnoževanja varoj. V avgustu je bila po opravljeni šok terapiji z mravljinčno kislino navzočnost varoj zelo majhna, 2–20 (20 jih je bilo na dveh, treh panjih na čebelnjak) in po rednem spremljanju naravnega odpada 1–2 varoji/teden ali največkrat nič. Konec avgusta sem vseeno vstavila Bayvarol in varoje niso več odpadale. Prvi teden v septembru sem bila skeptična in sem na vzorcu petih kontrolnih panjev opravila testno zatiranje in odpadlo je 2–30 varoj.

Na območju Gorišnice pa je bilo avgusta zelo malo varoj, tu in tam je bil kakšen panj bolj napaden (20 odpadlih varoj). Sedaj je v takšnem panju po tretiranju z Varidolom 400 odpadlih varoj. Včasih je bilo glavno tretiranje v avgustu, letos se je to prestavilo v september. Mislimo, da bi ta nenormalni razvoj varoj v septembru morala stroka raziskati. Tu se namreč nekaj dogaja.

Jure Justinek, Štajerska

Pri svojem obsegu čebelarstva seveda spremljam varoje in njihov razvoj čez celo leto. To je postala stalnica in brez tega

Presenečenje z varojami v jesenskem času je posledica netočne prehodne diagnoze.

več ne gre. Kdor ima rad čebele, si ne more privoščiti »presenečenj« in šele konec poletja ugotoviti prenapadenosti, ko je skorajda že prepozno za učinkovito ukrepanje. Uporabljam testne vložke, vendar mi naravni odpad pove veliko premalo, da bi bil zagotovo prepričan o tem, koliko jih je v čebeljih družinah, zato mi testni vložki služijo bolj za ugotavljanje delovanja določenega zdravila. Če na kratko ponazorim, to pomeni, da med letom izvajam teste na izrojencih v trenutku, preden začne zalegati mlada matica. Ta podatek mi pove ogromno. Teste izvajam tudi na narejencih, ki sem jih naredil z zalego iz gospodarskih panjev, ter na ometencih, ki jih delam konec sezone. Glede na te podatke sem letos že hitro vedel, da bodo varoje problem, in sem se s čebelami pravočasno umaknil s paš na zimska stojišča ter začel postopno krmljenje in zatiranje varoj. Pri tem zatiranju morajo biti testni vložki stalno v panjih, da spremljam učinkovitost zatiranja in da sem prepričan, da sem zdesetkal varoje do te meje, da lahko pričakujem ugodno prezimitev. Po končanem uspešnem zatiranju pa na nekaj družinah celo pozno poletje in jesen enkrat tedensko preventivno izvajam še dodatne »štih probe«, da pravočasno ugotovim morebitno reinvazijo. Ugotovitve si zapisujem v dnevnik veterinarskih posegov. Čebelarjenje ni preprosto in zahteva 100-% predanost in natančnost čebelarja, zlasti kar se tiče ukrepov proti varojam. Kdor se poznopoletnih in jesenskih opravil loti z enako vnemo in zagnanostjo kot prvih spomladanskih, bo neprimerno uspešnejši. Pa naj med!

Marko Hrastelj, Posavje

Gospodarske družine imam v panjih z mrežno podnico. Običajno tudi spremljam naravni odpad, sicer pa vložkov 10 mesecev na leto nimam vstavljenih. Naravni odpad sem v preteklosti spremljal intenzivneje, vendar pa sem vedno

Pregled napadenosti zalege z varojami

Čebelarji kot vir pridobivanja diagnostičnih informacij o napadenosti čebel z varojami omenjajo:

- spremljanje naravnega odpada varoj na testnem vložku;
- odkrivanje celic trotovske (in delavske) zalege;
- spremljanje odpada varoj na testnih vložkih po opravljenem tretiranju z zdravili (še posebej pri izrojencih, narejencih in ometencih);
- izvajanje sladkornega testa;
- izvajanje testa s CO₂;
- izvajanje testa z alkoholnim spiranjem;
- jesensko testno zatiranje na posameznih čebeljih družinah (za preverjanje učinkovitosti zdravljenja in pojava reinvazije).

opažal, da pri nekaterih družinah naravni odpad ni svpadal s številom odpadlih varoj po zatiranju. Skoraj brez izjeme je bil rezultat naravnega odpada prenizek glede na dejansko stanje okuženosti.

V letu 2016 sem imel pri čebelah precej težav, zato sem se odločil pregledati meritve iz projekta Smartbees, kjer smo vzporedno spremljali naravni odpad in izvajali sladkorne teste. Podatki so potrdili moja prej omenjena opažanja, prav tako to velja za letošnje podatke. Kdor se odloča za zdravljenje na osnovi meritev, ima po mojem mnenju na voljo v primerjavi s spremljanjem naravnega odpada na voljo boljši metodi sladkornega testa oziroma alkoholnega spiranja. Še posebej priporočam ti metodi, kadar opažamo varoje, naravni odpad pa ne kaže nič posebnega. Ne glede na uporabljeno metodo pa je treba problematične družine prepoznati dovolj zgodaj in jih zdraviti.

Marko Purnat, Štajerska

Sem doma iz Mozirja in čebelarim pod obronki Mozirske planine. Izhajam iz čebelarske družine, zato sem se srečeval s čebelarjenjem že od otroških let. Od leta 2003 sem upokojenec. Zaradi boleznih sem zmanjšal čebelarstvo na sedanjih 18 čebeljih družin.

Glede na to, da se začne čebelarsko leto že sredi julija, je pomembno, kako in kdaj pripravimo čebelje družine za prezimovanje že v preteklem letu. Torej v juliju in avgustu vstavljam testne vložke, urejam čebelja gnezda in začnem s krmljenjem s sladkorno raztopino. Redno kontroliram naravni odpad varoj in stanju primerno zatiram, običajno s šokterapijo od 16 do 20 ml mravljinčne kisline (MK) – trikrat v presledku sedem dni. Pri tem zdravljenju je pomembno, da so prave vremenske razmere. Če je odpad varoj v septembru še vedno prevelik, izvajam zatiranje z MK – dolgotrajno izhlapevanje. Decembra ob primerni temperaturi zdravim še z oksalno kislino (OK), ki je zelo učinkovita.

V letošnjem letu sem izvajal enake načine in postopke zdravljenja, ker na ta način obvladujem napadenost čebe-

ljih družin z varojami na zadovoljivi ravni. Pri kontroli količine naravnega odpada varoj, sem skozi celo leto pri vsakem štetju ugotavljal izredno majhno število odmrlih varoj – v štirih do petih dneh skupaj ena do tri varoje. Ugotavljal sem jih tudi v trotovski pokriti zalegi, vendar nisem ugotovil v 50 celicah več kot ene do tri posamezne varoje.

Na osnovi teh ugotovitev ocenjujem, da letošnje leto čebelje družine niso bile preveč napadene z varojo. Trenutno so družine številčno še zelo močne in imajo 2/3 sata zalege na štirih do šestih satih, kar pomeni, da bom moral konec septembra dodati vsaki družini še okoli 2 l goste sladkorne raztopine. V decembru me čaka še zatiranje varoj z OK – kapanje.

Miha Gartner, Gorenjska

Jaz od leta 1999 zatiram varoje z mravljinčno kislino. Čebelarim z 38 AŽ-panji. Odkar zdravim z mravljinčno ki-

slino, mi je odmrlo nekje okoli osem družin. Od leta 2004 zimsko zdravljenje opravljam s kapljanjem oksalne kisline. Problem velikega števila varoj v jesenskem času je netočna diagnoza naravnega odpada varoj. Naravni odpad se mora julija ugotavljati na štiri dni, zaradi natančnosti s povečevalnim steklom, naj se ne dela površno, saj je potem videti, kot da je ni. Na rezultat naravnega odpada vpliva tudi to, v kakšnem stanju je družina, in ali ima polegajočo zalego. Naravni odpad vsebuje predvsem samce varoj, zato, če ni polegajoče zalege, tudi odpada varoj ni. Na številčnost varoj vpliva tudi, koliko hladna je zima. Zima 2016 je bila zelo mila, čebele so v januarju cvetni prah nosile tudi na 900 m nadmorske višine. Zgoden razvoj čebelje družine posledično pomeni večje število generacij varoj. Menim, da se vzorec odpada varoj ni bistveno spremenilo, saj v Selški dolini, kjer čebelarim na dveh stojiščih, 400 m n. m. in 900 m n. m., spremljam naravni odpad že 10 let.

Število odpadlih varoj na dan, v posameznem mesecu, po letih, v čebelnjaku na Jelovici

Mesec	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
julij	0,14	0,66	0,66	1,3	2,76	0,19	1,64	0,30	1,95	0,39
oktober	0,07	0,78	1,22	2,79	1,93	0,30	2,40	0,35	0,83	0,36

Število odpadlih varoj na dan, v posameznem mesecu, po letih, v čebelnjaku v Dolenji vasi

Mesec	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
julij	0,26	3,08	3,62	0,29	3,72	0,08	1,03	1,56	2,00	2,00
oktober	0,15	0,97	0,95	3,43	2,48	0,21	1,87	0,23	1,16	0,58

Jesensko zatiranje varoj pri čebelah

Mateja Ratiznojnik, dr. vet. med. in dr. Metka Pislak Ocapek, dr. vet. med.

Nacionalni veterinarski inštitut, Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani in Inštitut za zdravstveno varstvo in gojitev divjih živali, rib in čebel, Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani
 mateja.ratiznojnik@vf.uni-lj.si in metka.pislakocepek@vf.uni-lj.si

Veterinarji NVI-ja v poletnih mesecih letošnjega leta pri svojem rednem delu na terenu večjih težav z varojami nismo ugotavljali. Tudi številni čebelarji so poročali o majhnem odpadu varoj v svojih čebelnjakih, najsi je šlo za naravni odpad ali pa odpad ob zdravljenju. Nasploh zadnja leta opažamo, da v večini čebelnjakov poleti napadenost čebeljih družin z varojami ne presega dopustne priporočene meje.

Razlogov za to je najbrž več, zagotovo pa smo z učinkovitim zimskim zatiranjem vrh števila varoj pomaknili v av-

gust ali september, prej se je pojavljal že julija. Po mnenju nekaterih znanstvenikov naj bi tudi obdobja večjih vremenskih nihanj, ki smo jim bili priča tudi v letošnjem poletju, zmanjšala hitrost razmnoževanja varoj. Vedeti je treba tudi, da se je z leti biologija razmnoževanja varoj spremenila v smeri skrajševanja faze, ko so varoje na čebelah, in je zato poleti dobro skrita v zalegi ter s tem manj opazna, jeseni pa se z zmanjševanjem obsega zalege poveča napadenost odraslih čebel. Vedno pa se najde na terenu tudi večje ali manjše število čebeljih družin, ki so zaradi neuspešnega zdravljenja ali pa celo opustitve zdravljenja že poleti močno napadene z varojami. V jesenskem času take družine zaradi oslabelosti postanejo tarča roparic, ki poleg drugega v svoje panje odnesejo tudi veliko število varoj, kar poznamo pod imenom **reinvazija, torej ponovni prenos zajedavca na že zdravljene družine.**

Problem z varojami nastane, če čebelarji zaradi navidezno nizkega števila varoj v juliju oziroma avgustu ali pa zaradi obeta jesenske paše niso opravili poletnega zdravljenja in so čakali na jesen. Treba se je zavedati, da imajo varoje

Opozorilo čebelarjem!

Čeprav poleti z varojami v večini čebelnjakov ni bilo težav, pa v jesenskem času ponekod že ugotavljamo zelo napadene družine. Zato svetujemo, da čebelarji obvezno takoj ponovno preverijo stanje glede napadenosti z varojami, saj je treba ugotoviti, ali je potrebno dodatno jesensko zdravljenje čebel še pred obveznim zimskim zdravljenjem.

izredno sposobnost razmnoževanja in z vsako generacijo čebelje zalege svoje število podvojijo. Zato lahko ob večji napadenosti že nekaj tednov zamude pomeni razliko med preživetjem ali propadom čebelje družine. Zimske čebele, ki so bile v zalegi obremenjene z varojami, namreč živijo do 30 % krajši čas, kar se pokaže spomladi ob praznih panjih.

Dejanski obseg napadenosti čebel z varojami lahko poznamo le ob rednem spremljanju napadenosti. Veterinarji zato svetujemo, da čebelarji med letom preverjajo napadenost svojih čebeljih družin, saj bodo le tako lahko pravočasno ukrepali. Napadenost čebelje zalege ugotavljamo z odpiranjem pokritih celic trotovske ali delavske zalege in pregledom bub na prisotnost varoj. Napadenost čebel pa ugotavljamo s testom s sladkorjem v prahu ali testom s CO₂. Najpreprostejša metoda ugotavljanja napadenosti pa je **štetje naravnega odpada na testnem vložku**.

Uporabi se lahko metoda štetja naravnega odpada varoj ali pa sladkorni oziroma CO₂ test. Pri prvi metodi potrebujemo testne vložke, ki jih vstavimo na podnico čim večjega števila panjev, kjer jih pustimo vsaj tri tedne ter štejemo odpadle varoje vsake 4–7 dni. Preštete odpadle varoje preračunamo na število odpadlih varoj na dan. Še posebej naj poudarimo, da so dobljeni podatki zanesljivi samo, če testni vložek pokriva celotno podnico in je z mrežo čebelam onemogočen dostop do drobirja. Obenem je treba dostop do testne podnice preprečiti tudi mravljam, pri čemer pomaga, če testno podnico premažemo z vazelinom. Čebele in mravlje namreč podnico sproti očistijo varoj in tako varoj ne najdemo ali jih najdemo bistveno premalo. Podatki bodo v takšnem primeru napačni in hudo zavajajoči, saj

čebelarja napeljujejo na misel, da varoj ni veliko. V oktobru, torej po poletnem zdravljenju, naravni odpad ne sme biti večji od treh varoj na teden. Še boljši za ugotavljanje napadenosti z varojami pa je v tem času že večkrat omenjen sladkorni test, saj z ugotavljanjem naravnega odpada takoj po končanem poletnem zdravljenju morda ne dobimo točnih podatkov, saj so odpadle varoje na testnih vložkih lahko posledica učinka zdravljenja še vsaj 2–3 tedne po uporabi zdravila. **Dodatno jesensko zdravljenje je potrebno, če je v oktobru v družinah naravni odpad večji od treh varoj na teden oziroma če s sladkornim testom ugotovimo več kot eno varojo na 100 odraslih čebel.**

Če so bila za poletno zdravljenje uporabljena samo ekološka zdravila (mravljinčna kislina, timol idr.), bo zelo verjetno potrebno dodatno jesensko zdravljenje. Pri uporabi ekoloških zdravil je treba še toliko bolj upoštevati pravilo, da napadenost z varojami ne sme preseči priporočene meje, sicer zdravljenje ne bo dovolj učinkovito. Tudi čebelarji, ki so uporabili sintetična zdravila in so ta dobro delovala, naj bodo previdni in še naprej spremljajo napadenost čebel z varojami, še posebej zaradi možnosti reinvazij v tem obdobju, ko se lahko v panj prinese tudi 50 in več varoj na dan. Z učinkovitim jesenskimi zdravljenjem uničimo večino varoj in zmanjšamo izčrpavanje zimskih čebel.

Za zdravljenje čebel v oktobru se smejo uporabiti le uradno dovoljena zdravila, ki jih čebelarji lahko nabavijo na nekaterih enotah VF NVI ali v zasebnih veterinarskih ambulantah. Od 1. oktobra naprej se sme uporabiti tudi zdravljenje z Varidolom, ki ga opravimo natančno po navodilu proizvajalca zdravila in veterinarja. Poleg Varidola lahko v

tem času uporabimo tudi druga ekološka ali sintetična zdravila, o čemer se posvetujte z veterinarjem VF NVI.

Če pri čebeljih družinah ugotovimo močno napadenost z varojami ali celo opazite čebele s poškodovanimi krili, o tem obvezno obvestite veterinarja, ki vam bo predpisal primerno dodatno zdravljenje in svetoval ukrepe za v prihodnje. Predvsem pa ne pozabite, da so varoje vedno prisotne – tudi če v manjšem številu, se to lahko zelo hitro spremeni in neprijetno prese- neti še tako izkušena čebelarja.

Odpad varoj na testnem vložku po poletnem zdravljenju.

Foto: Suzana Skerbiš

Test napadenosti čebel z varojami s CO₂.

Pomen dolgoživih zimskih čebel

Simon Golob

svetovalec JSSČ
simon.golob@czs.si

Dolgožive zimske čebele so ključnega pomena za razvoj družine v zimskem času, uspešno preživetje zime ter razvoj družine v spomladanskem času. Ker sta od njih odvisna preživetje zime in posledično celotna čebelarstva sezona, je pomembno, da so krepke, neobremenjene s pašo, s predelavo sladkorne raztopine, z varojami ter s kemičnimi sredstvi za zatiranje varoj.

Po kresu se začne dan krajšati, pot sonca se spremeni, noč postaja vedno daljša. Te spremembe vplivajo tudi na živa bitja v naravi, ki se začnejo postopoma pripravljati na prihajajoči zimski čas. Kot pri drugi živi in neživi naravi do sprememb pride tudi pri čebeljih družinah. Razvoj se upočasni, matica omeji obseg zaleganja, zato se število čebel v družini ne povečuje več. Ker to obdobje večinoma sovпада tudi z brezpašnim obdobjem, ko so donosi hrane majhni ali pa jih ni, se lahko zgodi tudi, da matica povsem preneha zalegati. Ker to ni želeno, je pomembno, da v brezpašnem obdobju čebele krmimo.

Ko matica zmanjša število dnevno zaleženih jajčec, se poveča njihova teža (Kantar, 2007), iz njih pa se avgusta začnejo poganjati dolgožive zimske čebele. Te za svoj razvoj potrebujejo beljakovine, ki jih pridobijo s cvetnim prahom, potrebujejo pa tudi redno vnosa medu, ki ga lahko delno nadomestimo s sladkorno raztopino. Krmljenje začnemo na začetku avgusta, tako da so čebelje družine nakrmljene do konca tega meseca oziroma izjemoma do 15. septembra. Na ta način večino sladkorne raztopine predelajo še kratkožive poletne čebele, zimske pa se s tem opravičijo ne izčrpavajo.

Po izvalitvi se zimske čebele obilno hranijo z medom in cvetnim prahom ter si v telesu ustvarjajo zaloge maščobe in belja-

Foto: Branko Obravnič

Vitalne, zazimljene čebelje družine na AŽ-satih

kovin. Zaradi zalog živijo dlje ter lažje prenašajo zimske razmere, kot so nizke temperature, pomanjkanje sveže vode in hrane ter dolgotrajno zadrževanje v panju. Ker bolje prenašajo mrz iz panjev, izletavajo že pri 8 °C, medtem ko poletne čebele šele pri 12 °C (Babnik et al., 1998). Iz telesnih zalog črpajo tudi hranljive snovi, predvsem beljakovine, ki jih v zimskem obdobju porabijo pri krmljenju zalege. V zimskem času je torej čebelja družina odvisna od dveh virov hrane, od zalog, ki so shranjene v satju, ter od zalog, ki jih imajo v lastnih telesih.

Za ugodno preživetje čebelje družine v zimskem času je pomembno, da zimske čebele v nobeni fazi svojega življenja niso preobremenjene z varojami. Če je zaradi prisotnosti varoj poškodovanih oziroma invalidnih le 10 % zimskih čebel, bo čebelja družina čez zimo propadla oziroma bo spomladi prešibka, da bi se razvila do polne moči. Da preprečimo preveliko namnožitve varoj, je treba že vnaprej pripraviti plan zatiranja varoj v čebelarstvu ter tako redno zmanjševati oziroma omejevati njihovo število. V obdobju paš izvajamo apitehnične ukrepe, po zadnjem točenju pa začnemo uporabljati sredstva za zatiranje varoj. S poletnim zatiranjem s sredstvi za zatiranje varoj moramo zmanjšati populacijo tega zajedavca na manj kot 500 živali. V zimskem času, v novembru ali decembru, ko v panjih ni zalege, pa izvedemo zimsko zatiranje varoj, s katerim število varoj zmanjšamo na največ 50 varoj v družini. Varoje zatiramo z registriranimi sredstvi in po navodilih veterinarjev. Za pravočasno zatiranje moramo poznati oceno števila varoj v družini. V ta namen v panje vstavimo testne vložke in redno spremljamo naravni odpad, obenem pa tudi odpad varoj po uporabi sredstev za zatiranje.

Prezimatev ter vitalnost, kakovost zimskih čebel je odvisna od redne oskrbe družin, od števila varoj v družinah ter od prisotnosti hrane. Temelj za prihodnjo čebelarstvo sezono smo čebelji družini položili že poleti.

Viri:

Auguštin, V., Meglič, M. (2007): *Varoja, čebela, čebelar*. Lukovica: Čebelarstva zveza Slovenije, 182 str.

Kantar, N. J. (2007): *Z zdravimi čebelami v XXI. stoletje. Druga razširjena in dopolnjena izdaja*. Ljubljana: Narava, 384 str.

Babnik, J., et al. (1998): *Od čebele do medu*. Ljubljana: Kmečki glas, 472 str.

Foto: Franci Šivic

Sat zalege močno napaden z varojami

Prodaja čebeljih pridelkov in izstavitev računa

Tanja Magdič

svetovalka JSSČ za ekonomiko

tanja.magdic@czs.si

Prihaja glavna sezona prodaje čebeljih pridelkov in izdelkov. V Sloveniji se kar 85 % medu proda na domu ali tržnicah in lokalnih stojnicah. V tem letu je marsikomu uspelo pridelati kakšen kg medu več in zato je prav, da vemo, kdaj, kje in pod kakšnimi pogoji lahko prodajamo ter kako in kdaj moramo izstaviti račun in kaj potrebujemo za prodajo na stojnici.

Čebelar mora predvsem poskrbeti za varnost in sledljivost svojih čebeljih pridelkov, saj ti sodijo med živila.

To lahko zagotavljamo z notranjim nadzorom po načelih sistema HACCP, ki ga lahko vzpostavimo na podlagi svojega sistema ali ob upoštevanju Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu. Po zakonodaji s področja higiene živil mora biti vsak čebelar registriran v Registru čebelnjakov, ki ga vodi Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin. Tako registriran čebelar lahko svoje čebelje pridelke brez posebnih omejitev prodaja na domu, tržnici, premični stojnici ipd. ali jih oddaja polnilcem oz. trgovcem. Pri tem pa ne sme pozabiti na **ustrezno označevanje** čebeljih pridelkov. Čebelar, ki čebelje pridelke prodaja na tržnicah, v trgovini, po internetu, jih oddaja polnilcem ali jih tudi predeluje (mešanice, medene pijače,...) se mora vpisati tudi v Register živilskih obratov (RŽO).

Ob prodaji presežkov letine se nam zastavlja tudi vprašanje, kako je z računi. Jih moramo izstavljati? Kaj moramo nanje napisati? Potrebujemo davčno blagajno?

Večina čebelarjev opravlja dobavo oziroma prodajo **svojih primarnih kmetijskih in gozdarskih pridelkov** (za čebelarstvo so to med, cvetni prah, matični mleček, surov propolis, čebelji vosek, čebelje družine in matice) **v okviru osnovne kmetijsko-gozdarske dejavnosti** (v nadaljevanju **OKGD**), za katero so na podlagi pavšalne ocene dohodka na panj (dohodka ne ugotavljajo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov ali dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov) obdavčeni pavšalno, torej niso vključeni v sistem DDV iz OKGD. Tem čebelarjem za prodajo medu končnemu potrošniku, ne glede na lokacijo prodaje, torej tudi na tržnici, **ni treba izstavljati računov**. Prav tako za te čebelarje **ne obstaja obveznost izdaje računa iz vezane knjige računov oz. t. i. davčne blagajne**.

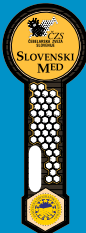
Račun (brez DDV) pa se lahko izstavi v primeru prodaje drugemu davčnemu zavezancu (ki ni končni porabnik, npr. podjetjem). V tem primeru je tako tudi račun za gotovinsko poslovanje lahko izdan s pomočjo programskega paketa Word oziroma Excel ali pa je ročno napisan na obrazcu za izdajo računov. Čebelarji, ki niso zavezanci za DDV, tega ne obračunavajo, ob morebitni izstavitvi računa pa nanj napišejo izjavo: **»DDV na podlagi 2. odst. 94. člena ZDDV-1 ni obračunan.«**

Če se odločite za **vodenje knjig ali za obdavčitev po normiranih odhodkih, ste zavezanec za DDV, pa sta izdaja računov** (s pomočjo prodaje iz vezane knjige računov oz. s pomočjo računalniškega programa, ki zagotavlja revizijsko

OBVESTILO – Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo

Čebelarji, pri katerih so od zadnje notranje presoje minila tri leta (torej vsi, pri katerih je bila zadnja presoja izvedena leta 2015), morajo vnovično notranjo presojo opraviti letos.

Vzorke medu iz sistema SMGO, ki so starejši od enega leta, lahko oddate v brezplačno analizo na vsebnost HMF-ja. Poročila o porabi prelepk in količini pridelanega medu v sistemu SMGO v letu 2018 morate na ČZS posredovati do 31. 12. 2018.

 SMGO š t e v e c	Število novih članov SMGO-ja od julija 2018	Število članov, ki so izstopili od julija 2018	Število vseh članov SMGO-ja avgusta 2018
		8	0
Za vključitev v kakovostno shemo Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo navežite stik z go. Natašo Lilek po tel.: 040/436 519 ali 01/729 61 29 oz. preko e-pošte: natasa.lilek@czs.si . Več informacij najdete na spletni strani www.slovenskimed.si , in sicer v rubriki SMGO.			

sled ali **potrjevanje računov s pomočjo davčnih blagajn pri Finančni upravi RS po novem Zakonu o davčnem potrjevanju računov** in vodenje evidence izdanih računov obvezna. V sistem DDV-ja lahko prostovoljno vstopi tudi pavšalno obdavčen čebelar, vendar bo moral potem kupcem obvezno izdajati račune, kljub temu da bo za opravljanje OKGD še vedno obdavčen na podlagi katastrskega dohodka.

Izdaja e-računov proračunskim uporabnikom

V primeru prodaje **proračunskim uporabnikom** (npr. šolam, vrtcem, občinam) je treba **račune** izstavljati v **elektronski obliki** oz. t. i. e-račune. Če je število računov manjše (pet na mesec), je mogoče e-račune vnašati ročno v spletni aplikaciji UJP-ja (Uprave za javna plačila: <https://eracuni.ujp.gov.si>). Vnašanje prek tega portala je brezplačno, potreben pa je certifikat oz. digitalni podpis. Druga možnost je vnašanje računov **prek spletne banke ali pooblaščenih osebe**, vendar je ta postopek plačljiv.

Dopolnilna dejavnost na kmetiji

Kadar gre za predelavo primarnih čebeljih pridelkov (različne mešanice, med z dodatkom suhega sadja, medene pijače ...) in druge dejavnosti, ki jih čebelar lahko registrira na podlagi Uredbe o dopolnilnih dejavnostih, je **potrebna registracija dopolnilne dejavnosti na kmetiji**. V tem primeru pavšalna obdavčitev ni mogoča, čebelar pa se lahko odloči za obdavčitev na podlagi vodenja knjig ali dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov (80 %). **Izdaja računov je posledič-**

no obvezna in s tem v primeru **gotovinskega poslovanja ve-lja, da mora tako registrirani čebelar za izdelke, ki jih izdelava v okviru dopolnilne dejavnosti, izdati račun na podlagi ve-zane knjige računov oz. s t. i. davčnimi blagajnami.**

Čebelarju, ki registrira dopolnilno dejavnost na kmetiji, za primarne čebelje pridelke še vedno ni treba izstavljati računov. Izjema je le, če je kot dopolnilna dejavnost registrirana prodaja kmetijskih pridelkov in izdelkov s kmetij (12. člen Uredbe o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji), če gre za prodajo istovrstnih pridelkov, kot jih v okviru svoje osnovne dejavnosti prideluje nosilec dopolnilne dejavnosti (61.a člen Zakona o kmetijstvu – ZKme-1). Zaradi tega mora nosilec dopolnilne dejavnosti izstaviti račune tudi za prodajo primarnih kmetijskih (čebeljih) pridelkov.

Kaj še moramo vedeti, ko se odločimo za prodajo na stojnici

Ko se čebelar odloči za prodajo na stojnici, mora za prodajo pridobiti dovoljenje za prodajo: npr. od občine ali upravnika tržnice. Na stojnici morata biti **navedena ime čebelarstva** in naslov. Na izdelkih mora biti na vidnem mestu označena **cena**. Lahko je označena tudi na drugačen način, vendar tako, da ne obstaja možnost zamenjave s ceno drugega blaga. Prodajna cena izdelka je cena za enoto izdelka ali za določeno količino izdelka skupaj z davkom in vsemi drugimi dajatvami. **Prodajna cena** in cena za enoto izdelka morata biti označeni čitljivo, z **velikostjo števil** najmanj 3 mm. V primeru označevanja cen s pomočjo cenika pa mora biti velikost števil najmanj 5 mm.

Pomoč in zagon dejavnosti za mlade kmete

Tanja Magdič

svetovalka JSSČ za ekonomiko čebelarjenja
tanja.magdic@czs.si

V nedeljo, 26. 8. 2018, je na sejmu AGRA potekala strokovna razprava, namenjena čebelarjem, ki izpolnjujejo pogoje za prevzem kmetije in bi v podukrep 6.1. Pomoč in zagon dejavnosti za mlade kmete lahko vstopili na podlagi števila čebeljih družin. V podukrep lahko vstopijo čebelarji (kmetje), ki prvič vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo in razmišljajo o prevzemu ali vzpostavitvi in razvoju čebelarstva ter želijo kandidirati na javnem razpisu (JR) iz naslova podukrepa 6.1. Pomoč in zagon dejavnosti za mlade kmete, če seveda izpolnjujejo vse pogoje JR-ja.

Na strokovni razpravi sta sodelovali nosilka ukrepa na Ministrstvu RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ga. Marija Brodnik Lodewijk in ga. Darja Šolar, mlada prevzemnica čebelarstva kmetije. Predstavnica MKGP-ja je predstavila javni razpis, pogoje in zahteve ter dosedanje izkušnje MKGP-ja z izvajanjem JR-ja in opozorila, na kaj morajo biti vlagatelji še posebej pozorni. Upravičenec do podpore je mladi kmet, ki je edini nosilec kmetijskega gospodarstva (KMG MID) ali samostojni podjetnik, ki je kot mladi kmet nosilec KMG MID-a, ali družba z enim družbenikom, ki je nosilka KMG MID-a in v kateri je mladi kmet edini družbenik in poslovodja in je star od 18 do vključno 40 let (na dan oddaje vloge še ni dopolnil 41 let), ima ustrezno poklicno znanje in usposobljenost ter prvič vzpostavlja kmetijsko gospodarstvo. **Za vzpostavitev kmetije je ključna izpolnitev treh korakov:**

1. upravičenec je postal izključni lastnik ali solastnik kmetije z zakonskim ali zunajzakonskim partnerjem

oziroma partnerico (pravnomočni sklep o vpisu v zemljiško knjigo),

2. postal je nosilec kmetije v RKG-ju in
3. vzpostavitev knjigovodstva.

Prvi in drugi korak morata biti opravljena največ v obdobju 24 mesecev pred oddajo vloge na JR, vendar pred oddajo vloge na JR. Eden od specifičnih pogojev za vstop v podukrep je tudi velikost kmetije, s katero vstopa v podukrep. Če ima upravičenec v upravljanju manj kot 6 ha (največ 80 ha) primerljivih kmetijskih površin v upravljanju, lahko vstopi na podlagi najmanj 15 glav velike živine (največ 160 GVŽ) istovrstnih živali ali najmanj 60 čebeljih družin (največ 200 čebeljih družin). V podukrep tako lahko vstopijo tudi čebelarji, žal pa popolnoma brez kmetijskega zemljišča ne gre. Eden od pogojev, ki ga morajo izpolniti tudi čebelarji, je oddaja zbirne vloge, ki mora biti oddana v letu objave javnega razpisa. Potrebna je tudi izpolnitev pogoja aktivnega kmeta, ki pa mora biti izpolnjen najpozneje 18 mesecev od datuma odločbe o pravici do sredstev. Aktivni kmet se dokazuje z odločbo o pridobljenih pravicah v skladu s predpisom, ki ureja sheme neposrednih plačil, območja z omejenimi dejavniki za kmetijsko dejavnost, ekološko kmetovanje ali dobrobit živali. To pomeni, da mora čebelar imeti v lasti ali upravljanju vsaj 1 ha kmetijskih površin.

Upravičenec pripravi triletni poslovni načrt, v katerem opredeli izhodiščno stanje kmetije, mejnike in cilje, ki so vključeni v razvoj kmetije, in opis dejavnosti, ki so potrebni za razvoj dejavnosti kmetije. V obdobju izvajanja ukrepa mora upravičenec doseči obvezne mejnike in cilje in ves čas izvajanja ukrepa mora izpolnjevati vstopne pogoje. To pomeni, da če vstopi s 60 čebeljimi družinami, nikoli ne sme imeti manj kot 60 čebeljih družin.

Upravičenec pridobi pavšalno nepovratno pomoč. Višina nepovratne pomoči je odvisna od tega za kateri sklop kandidira. Če kandidira za sklop A, to je v primeru, da se na prevzeti kmetiji zaposli ali načrtuje zaposlitev v roku devetih mesecev od datuma odločbe o pravici do sredstev, je

Strokovna razprava na sejmu AGRA

upravičen do 45.000 EUR. Če kandidira za sklop B, v tem primeru se na prevzeti kmetiji ne zaposli, pa je višina sredstev 18.600 EUR.

Primerov, ko so mladi prevzemniki vstopili v podukrep 6.1. na podlagi števila čebeljih družin, je kljub težavam zaradi vzpostavitve aktivnega kmeta kar nekaj. Kot mlada prevzemnica se je na strokovni razpravi predstavila ga. Šolar, ki je predstavila svoje izkušnje s prijavo in izvajanjem dejavnosti za doseg ciljev, ki si jih je zadala v svojem razvojnem načrtu.

Predvidena objava naslednjega razpisa iz podukrepa 6.1. bo oktobra, čas za oddajo vlog pa se bo iztekel predvidoma v drugi polovici decembra. Vlagateljem svetujemo, da se na prijavo dobro pripravijo. V pomoč pri pripravi na razpis obstaja forum, ki ga najdete na <https://forum2.arsktrp.gov.si/> in kjer že najdete odgovore na številna vprašanja drugih interesentov, lahko pa tudi posredujete svoja vprašanja.

Veliko zanimanje za strokovno razpravo je pokazalo, da je za kandidiranje na tem javnem razpisu veliko interesa, žal pa ukrep ni najbolj naklonjen čebelarjem in na poti do pridobitve sredstev se srečujejo s številnimi preprekami. Žal v tem programskem obdobju še ni pričakovati sprememb z vidika ureditve pogojev za prevzem čebelarskih kmetij. Se pa pripravljajo rešitve in predlogi za naslednje obdobje, po letu 2020.

Vratičeva opnarka (*Colletes fodiens*)

dr. Andrej Gogala

gogala62@gmail.com

Vratičeva opnarka je ena izmed 24 vrst, ki imajo na evropskem rdečem seznamu čebel status ranljive vrste, kar je najnižja stopnja med ogroženimi vrstami. Sedem izmed teh vrst smo našli v Sloveniji. Vratičeva opnarka je bila v devetdesetih letih pogosta na prodnatih nanosih ob reki Savi pri Ljubljani. Opazovali smo jo lahko na gumbastih socvetjih vratiča (*Tanacetum vulgare*), ki je glavna hranilna rastlina te malobralne vrste, torej vrste, ki se hrani le na nekaj

Foto: Jure Zauneker

Foto: Andrej Gogala

izbranih vrstah rastlin. Danes so bregovi Save zaraščeni s tujerodnimi invazivnimi rastlinami in le težko še najdemo kakšnega vratiča. Leta 2004 smo tam zadnjič našli vratičeve opnarke. Edino drugo najdišče, kjer smo našli to vrsto čebel, so Bevke na Ljubljanskem barju, a tam smo našli le en

primerek. Tako kot večina opnark imajo tudi vratičeve na zadkovih obročkih bele proge iz luskastih dlak. Pelod prenašajo na zadnjih nogah. Samček, ki je na sliki, nima dlak za prenašanje peloda, ima pa daljše tipalke. Velikost samic je od 9 do 11 mm, samci so malo manjši.

Novice iz sveta

Nemčija

 Oljna ogrščica je enako priljubljena pri kmetovalcih kakor pri čebelarjih. Pri prvih kot surovina za olje, pri drugih kot izdatna in marsikje tudi glavna čebelja paša. V jeseni leta 2017 so posejali v Nemčiji 1.270.000 hektarov kmetijskih površin s to kulturo, kar je sicer za 2,6 % manj kakor v letu poprej, toda še vedno je od vseh posejanih rastlin na tretjem mestu, takoj za ozimno pšenico in koruzo.

Dr. Stefan Mandl

Za ekološko čebelarstvo oljna ogrščica ni primerna. Zaradi številnih glivičnih bolezni in raznih škodljivcev jo morajo na začetku ali med cvetenjem tretirati s fitofarmaceutskimi sredstvi, treba pa jo je tudi dognojati z dušičnimi gnojili, saj sicer nje gojenje ne bi bilo rentabilno. Zato morajo čebelarji prevozniki, ki želijo pašo na oljni ogrščici izkoriščati, vedeti, da bodo prišle njihove čebele v stik s pesticidi. Za oprasovalce ta sredstva sicer niso nevarna, prehajajo pa v med, vosek in cvetni prah. Analize čebeljih pridelkov pogosto pokažejo, da so v vzorcih zgornje meje vrednosti MRL presežene. To se dogaja zato, ker kmetovalec ne upošteva navodil, ki bi se jih moral pri uporabi FFS držati. Raziskave kažejo, da se občutno poveča pridelek semena te kulture, če jo oprasijo čebele. Dr. Stefan Mandl z Univerze za kmetijstvo na Dunaju je na primer ugotovil, da je v strokih oljne ogrščice, če so jo oprasile čebele, 15 do 30 semen več, kot bi jih bilo brez čebel. Zato je treba kmetovalce prepričati, naj upoštevajo takšna znanstvena dognanja in omogočajo čebelarjem pridelovati med s čim manjšim deležem ostankov pesticidov.

Prevedel in priredil Franc Šivic

Vir:

Beckedorf, S., Walner, K. (2018): Raps als Bieneweide. *Deutsches Bienen Journal*, št. 5, maj 2018, str. 22.

Nemčija

 Rak grla, obnosnih votlin in ščitnice je po pogostnosti pojavljanja pri ljudeh na šestem mestu, vzroka za njegov nastanek pa sta najpogostejše tobak in alkohol v povezavi z virusi, na primer z virusom Epstein-Barr (EBV) in humanim papiloma virusom (HPV). V zgodnjem stadiju rakovo tkivo odstranijo operativno, če pa to iz različnih vzrokov ni mogoče, se zdravi bolnik z obsevanjem, ki je pogosto kombinirano s kemoterapijo. Pri obsevanju pa kljub pazljivosti pogosto pride do poškodbe okoliške sluznice, kar vodi do njenega vnetja in do suhih ust, to pa otežuje pacientu požiranje in okušanje hrane. Ker običajno prehranjevanje ni več mogoče, pacient izgublja težo, kar v času zdravljenja ni zaželeno.

Ena od možnosti preprečitve in zdravljenja pojava simptomov na sluznici po obsevanju je uporaba medu. Pri 12 študijah znanstvenikov je bilo dokazano, da je cvetlični med pozitivno vplival na izboljšanje stanja prizadete sluznice, pri treh študijah, kjer so uporabili manuka med, pa se stanje ni izboljšalo. Raziskovalci menijo, da je vzrok za neučinkovitost manuka medu v dejstvu, da temelji njegova baktericidnost na vsebnosti metilglioksala, kar je za zdravljenje ran sicer pozitivno, toda ta snov je strupena za celice, zato se pri zdravljenju sluznice ni obnesel. Nekateri laboratorijski poskusi so pokazali, da manuka med na zdrave celice deluje škodljivo. Ker mora telo metilglioksal razstrupiti in ga izločiti iz telesa, pride do stresa, zato nima zdravilnega učinka na poškodovano sluznico. Ker pa je manuka med priznan kot medicinski in se kot tak lahko edini uporablja v uradni medicini, so bila seveda zdravljenja poškodovane sluznice z njim v bolnicah neuspešna in zato prevladuje splošno mnenje med zdravniki, da med za te namene ni učinkovit. Tako so tudi cvetlični med zdravniki iz nepoznavanja najnovejših znanstvenih študij po krivici vrgli v isti koš, v katerem je pristal manuka med.

Na tem primeru ponovno vidimo, da med ni enak medu in da bi kazalo na osnovi raziskav podrobneje dognati, katere sorte medu so v medicini primerne za kateri namen.

Prevedel in priredil Franc Šivic

Vir:

Münstedt, K. (2018): Honig zur Behandlung der Scheimhautentzündungen. *Bienepflege*, št. 1, januar 2018, str. 39.

Leopold Debevec in njegovo mesto v slovenskem čebelarstvu

Janez Gregori

janez.gregori@gmail.com

Ob pripravah *Čebelarškega terminološkega slovarja* (2008) mi je bila zaupana naloga, da naredim kratek seznam pomembnejših čebelarških strokovnjakov, tako domačih kot tudi tujih, s kratko oznako njihovega dela na čebelarškem področju. Odločitev je padla nekoliko pozno, zato je bilo za pripravo na voljo le malo časa. Zbirati podatke, tako biografske kot bibliografske, je zamudno delo, včasih sem bil za kakšen podatek prisiljen celo poiskati še živeče sorodnike čebelarja, ki sem ga pripravljajal za seznam. Delo je izšlo kot samostojna priloga slovarja, z naslovom *Slovenski in tuji čebelarški strokovnjaki* (str. 253–258). Vsi navedeni so že pokojni.

Ko pa je bil slovar s seznamom natisnjen, sem videl, da sem zagrešil grdo pomanjkljivost. Na seznamu ni Leopolda Debevca. Letos je izšla knjiga *Veliki ljudje slovenskega čebelarstva* (182 strani) avtorice mag. Tite Porente, ki sta jo založila Čebelarška zveza Slovenije in Muzeji radovljiške občine, Čebelarški muzej. V *Besedi urednice sicer berem*, da je moj izbor, objavljen v slovarju, *uredniški odbor prilagodil in dopolnil v skladu s sprejetimi osnovnimi kriteriji ... V zaključnem poglavju Viri in literatura* (skupaj 164 naslovov) pa svoje omenjeno delo iščem zaman. Seznam obravnavanih oseb v knjigi dopolnjuje nekaj novih imen (Francis Jager, Janez Adam Gaiger – p. Hipolit, Jasna Kralj, Janko Pislak, Jožef Starc in Janko Vodopivec; Kralj in Pislak sta bila v času nastajanja slovarja še živa), tudi tu pa manjka Leopold Debevec.

Skušal bom na kratko opozoriti, kaj je Debevec prispeval k slovenskemu čebelarstvu. Če začnemo z njegovim največjim zalogajem, je to knjiga *Čebelarjevo leto* (Kmečka knjiga, 1958, 152 strani). V I. delu podaja nekaj osnovnih pojmov o čebelah in čebelarjenju, v II. pa govori o čebelarjevem letu in kar na 118 straneh daje navodila za mesečna opravila, bolj rečeno govori o vsem, kar se dogaja v posameznem mesecu, in o čem lahko razmišljamo. Njegovo pisanje razkriva bleščečega pisca, ki obvlada tudi znanje vsega, kar se dogaja v čebelarškem svetu. Od takrat, ko je bila knjiga napisana, se je res zgodilo marsikaj novega, na nekatera dejstva danes gledamo nekoliko drugače, vendar bi jo z veseljem

prebiral vsak čebelar. In tudi naučil bi se veliko.

Drugo področje, na katerem je bil Debevec pravi mojster, je zgodovina čebelarstva. V *Slovenskem čebelarju* (SČ) jo je v nadaljevanjih objavljajal v letniku 1966. Ponatis letnika je bil 1967 objavljen v knjižici (36 strani)

z naslovom *S čebelami in čebelarji skozi stoletja*, podnaslovljen pa je bil *Ob 200. obletnici dunajskega obdobja v življenju našega rojaka, prvega čebelarškega učitelja na Dunaju Antona Janša, izdala in založila Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani*. Obravnava obdobje od pradednine do leta 1945, od leta 3000 pr. n. š. po posameznih letih pomembnejših dogodkov.

Debevec se je ukvarjal tudi s prevajalstvom. V knjigi *Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu* (uredil M. Mencej, izdala Zveza čebelarških društev Slovenije, 1976) je na straneh 261–315 prevod rokopisa z naslovom *Praktično čebelarstvo ali kratek pouk o čebelah in kako naj se zaradi posebnega dobička in koristi z njim ravna; vsem čebelarjem v korist napisal in na svetlo dal poseben ljubitelj njihovega nedolžnega gospodarstva*. Rokopis je bil v takratnem Osrednjem državnem arhivu, nastal pa naj bi med letoma 1768 in 1771. V temeljiti spremni besedi k rokopisu je Debevec utemeljil, da je bil njegov avtor Matej Furlan, duhovnik v ženskem samostanu v Mekinjah pri Kamniku.

Če prelistavamo starejše SČ-je, vidimo, da je bil Debevec neutruđen sodelavec, ki je napisal številne članke z različnih področij, povezanih s čebelarstvom. Objavil je življenjepise različnih čebelarških strokovnjakov, kot so na primer Valentin Černe (SČ, 1948: 247–248), Francois Huber (SČ, 1950: 33–35), Johannes Dzierzon (SČ, 1951: 9–12, 193–198), Peter Dajnko (SČ, 1952: 49–54), Jan Strgar (SČ, 1953: 337–342), Anton Janša (SČ, 1969: 117–121) in Anton Žnideršič (SČ, 1974: 141–146). Pisal je tudi o čebeljih pašah, o medenju pa društvenem življenju in preurejenih panjih.

Zapisano seveda ni temeljita predstavitev dela Leopolda Debevca, ga pa že to, kar je bilo povedano, postavlja v šopek cvetobera zaslužnih za slovensko čebelarstvo.

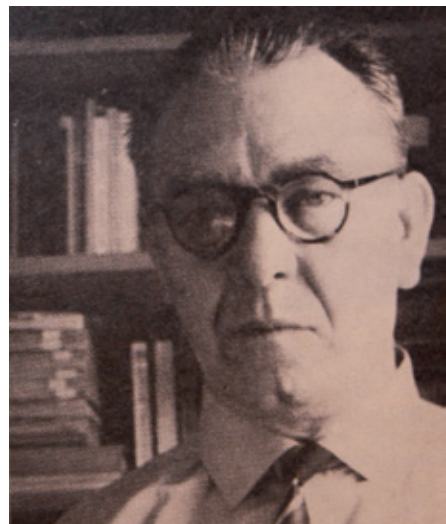

Foto: Arhiv ČZS

Čebelarjeva opravila v oktobru

dr. Stanislav Kapun - Vaneča

kapunstanislav@gmail.com

V oktobru še zadnjič pregledamo čebelje družine. Ne delajmo revolucionarnih posegov, ampak posezimo v panj le toliko, da ugotovimo, če je s čebelami vse v redu. V Čebelarstvu Kapun v mesecu oktobru opravimo pri čebelah še naslednja opravila.

Dokrmimo čebelje družine

V septembrski številki *Čebelarja* sem omenil, da na začetku oktobra še damo čebeljim družinam preko sladkorne raztopine v razmerju 2 : 1 od 2 do 4 kg sladkorja. Kot sem omenil, v svojem čebelarstvu po 15. septembru prenehamo krmljenje čebeljih družin. S tem ukrepom dosežemo, da matico delno omejimo z zaleganjem jajčec, s čimer se v gnezdu sprostijo celice, v katere čebele skladiščijo zimsko zalogo. Iz lastnih izkušenj vemo, da če tega ukrepa ne naredimo, čebelje družine čez zimo trpijo pomanjkanje. Vence z medom porabijo, celice pa, zaradi čebelarjevega nespoštovanja tehnologij krmljenja in biologije čebel, ostanejo prazne. S krmljenjem na začetku oktobra pa dosežemo, da prazne celice v gnezdu čebele napolnijo s sladkorno raztopino. Ob spoštovanju tega načina krmljenja je lahko čebelar čez zimo brez skrbi, čebele ne bodo trpele pomanjkanja hrane. Večkrat v čebelarskih krogih razpravljamo o omenjenem ukrepu in nekateri čebelarji se ne strinjajo z oktobrskim krmljenjem čebeljih družin, rekoč, da se v zimskem času prestavijo čebele na zaloge medu. Trditev ne drži vedno. Premikanje čebel v panju je odvisno od zunanjih temperatur zraka. Ob dolgotrajnejši zimi z nizkimi temperaturami se čebelja družina ne premakne in ob zalogah medu lahko odmre zaradi lakote.

Poskrbimo za zatiranje varoj

S 1. oktobrom lahko uporabljamo po navodilih veterinarske stroke pri zatiranju varoj tudi kemične pripravke. Svetujem vam, da temeljito preverite naravni odpad varoj v kontrolnih panjih. Ne uporabljajte zdravil po nepotrebem, ker s tem obremenjujete čebele. **Čebelja zalega se zmanjšuje, zato je na čebelah prisotnih vedno več varoj.** V Čebelarstvu Kapun na primer za kontrolo prisotnosti varoj na začetku oktobra uporabimo učinkovino amitraz, in sicer samo v kontrolnih panjih. Naslednji dan pregledamo te panje in ugotovimo število odmrlih varoj. Ob močni napa-

denosti se takoj posvetujte z veterinarji, da pripravite načrt zatiranja varoj. Tisti, ki ste uporabljali v poletnem obdobju apitehnične ukrepe zatiranja varoj, in sicer izrezovanja trotovine in uporabe organskih kislin, oktobra ne boste imeli težav z varojami.

Na žrela namestimo zapore

Nedolgo tega sem se pogovarjal s prekmurskim čebelarjem o nameščanju zapor na žrela. Bil sem deležen posmeha, češ da je to nesmiseln ukrep. Svetujem vam, da glede na suho poletje, in kot kaže, bo tudi suha in topla jesen, namestite zapore. V naravi mrgoli miši in rovk, ki bodo ob nenadni ohladitvi iskale zatočišče, ki ga velikokrat najdejo v čebeljih panjih. Miš bi bila neumna, če si ne bi postregla z izobiljem hrane pa še na toplem je. Vendar čebelarjem naredi veliko škode. Propad čebelje družine, uničeni satniki in satovje, onesnažen panj z iztrebki, poškodovan pitalnik ter pregrizena letvica ob žrelu so materialni stroški, ki lahko dosežejo vrednost okoli 200 evrov na panj. In stroški so še višji, če prištejemo lastno delo, saj je treba panj očistiti in ožgati s plinom. Zaradi iztrebkov v panju ta neznosno smrdi, smradu pa se lahko znebimo le z ožiganjem panja. Pa še eno opozorilo: delo z ognjem je lahko nevarno! Pazite, da si ne zažgete čebelnjaka. Smole, propolis in vosek so hitro vnetljive snovi, zato brez prisotnosti vode ne uporabljajte ožiganja. Smiselno je, da panj odstranite iz čebelnjaka in vse naštetu postorite stran od njega.

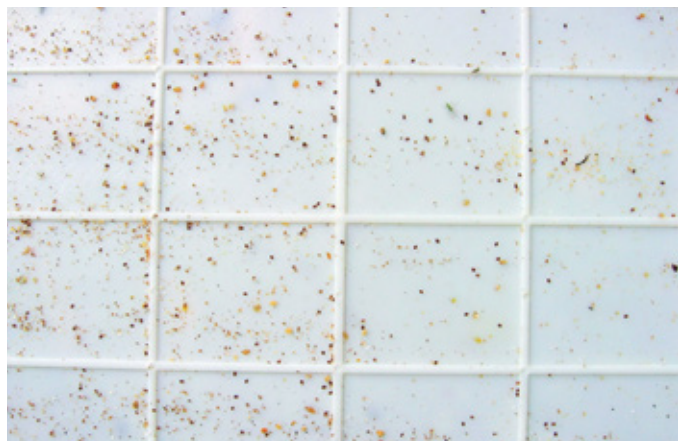
Zadnji pregled čebeljih družin

Pregled naredimo na hitro, zanimata pa nas samo zaloga hrane in moč čebelje družine. V svojem čebelarstvu na čebeljo družino pokrmimo skupaj 12 kg sladkorja. Govorim

Jeseni je na odraslih čebelah vedno več varoj

Foto: Internet

Testni vložek, premezan z vazelinom

o AŽ-panjih. V nakladnih panjih Dadant-Blatt, ki jih imamo tudi v Čebelarstvu Kapun, pa še dodatno pokrmimo kakšen kilogram sladkorja. Kadar ugotovimo, da zaradi slabega razvoja čebelja družina ne bo preživela, ne čakamo, kaj se bo zgodilo, ampak čebeljo družino takoj pometemo iz panja. Čebele se same izprosijo v drugi panj. Žrelo panja takoj zapremo. Odstranimo sate. Dobro sate lahko porabimo še v naslednjem letu, staro in črno satje pa izločimo. Najbolj prav bi bilo, če vse sate iz panja, iz katerega pometemo čebele, damo v predelavo. Najverjetneje obstaja razlog, zakaj se čebelja družina ni razvila. In da ne bomo prenašali bolezní, vse sate izločimo.

Enako tudi naredimo ob morebitnem ropanju čebeljih družin. Naj nam ne bo žal pomesti ropane čebelje družine iz panja. Predhodno pa zapremo žrelo panja.

Odstranjevanje satov iz medišča

To je ukrep, ki ga izvajajo nekateri čebelarji v svojih čebelarstvih. V Čebelarstvu Kapun ne uporabljamo tega ukrepa. Seveda odstranjevanje satov ni slab ukrep, vendar pa bi imel marsikateri čebelar problem s skladiščenjem satov. Čebelarji, ki imajo v čebelarstvih hladilnice, nimajo problema s skladiščenjem, manjši čebelarji pa lahko skladiščijo sate v dotrajanih starih skrinjah oziroma v omarah. V oktobru je še zelo dejavna voščena večča, zato pazite, da vam ne uniči satovja. V omare se lahko prikradejo miši in vam lahko povzročijo katastrofo. Predlagam, da za miši nastave pastí.

Matično rešetko prekrijemo s ploščo ter tako stisnemo čebeljo družino v plodišče. Ukrep ima pozitiven učinek. S tem ko stisnemo čebeljo družino v plodišče, preprečimo izgube toplote, kar ima pomembno vlogo pri spomladanskem razvoju čebeljih družin. Čebelje družine se lepše razvijajo. Nekateri čebelarji dajo čebeljim družinam izbiro, ali bodo prezimile v plodišču ali v medišču. Matično rešetko odstranijo predvsem iz dveh razlogov:

1. lepši spomladanski razvoj, ker se 90 odstotkov čebeljih družin preseli v medišče;
2. čez zimo očistijo matično rešetko.

Lahko povem, da imamo tudi 20 panjev Dadant-Blatt z naklado. Naklada je prirejena za AŽ-sate. Do letos še se je vedno vsaka čebelja družina po odstranitvi matične rešetke preselila v naklado.

Načrtovanje gradnje čebelnjakov

Če načrtujete stojišče s stacionarnim čebelnjakom, vam svetujem, da ga ne postavljate na območju intenzivnih kmetijskih površin in tudi ne v bližini trajnih nasadov, kot so vinogradi in sadovnjaki. Iz letošnjih izkušenj lahko rečem, da je vedno večji gnev predvsem nekaterih vinogradnikov zaradi prisotnosti čebel ob trgatvi na grozdju. Takšnim lokacijam se je treba izogibati, predvsem iz treh razlogov, in sicer:

1. trajni nasadi se tretirajo s pesticidi (problem zastrupitev čebel),
2. preprečevanje sporov med čebelarji in vinogradniki,
3. čebele nabirajo sadni sok, ki vsebuje kvasovke; problem z *Nosema apis* je v čebeljih družinah posledično večji.

Načrtovanje saditve medovitih rastlin

Vsak čebelar mora poskrbeti, da jeseni zasadi medovite rastline, pa najsi gre za visoko debelne vrste ali enoletne ali večletne medovite cvetnice. Okolici moramo najprej biti vzgled čebelarji in potem lahko pričakujemo odziv nečebelarjev s saditvijo medovitih vrst. V svojih okoljih predvsem pri nečebelarjih spodbujajte na vrtovih saditev cvetočih zelišč.

Razvoj turističnih učnih čebelarstev v Italiji

Naša zahodna sosedja je upravno razdeljena na dvajset dežel in ena izmed njih je tudi dežela Veneto. Po površini je nekoliko manjša od Slovenije, prebivalcev pa ima skoraj dva in polkrat več kot naša država. Veneto je najbogatejša italijanska dežela, predvsem zaradi močne industrije, in-

tenzivnega kmetijstva ter turizma. Vsako leto jo obišče kar 60 milijonov turistov, njihova najbolj priljubljena destinacija pa so Benetke.

Zadnja leta se vse bolj razvija tudi kmečki turizem, v okviru katerega nastajajo tako imenovane učne kmetije (it.

fattorie didattiche). Te so se usmerile v sprejem šolske mladine in družin z otroki, da bi predvsem mestnim prebivalcem pokazale, kako pridelujejo hrano. Med zadnjimi so se pomembnosti takšne vrste turizma zavedli tudi čebelarji. Počasi že nastajajo turistična učna čebelarstva (it. aziende apituristiche didattiche), zanimanje zanje pa se iz dneva v dan povečuje. Delno so jih k temu spodbudila tudi moja predavanja o apiterapiji in slovenskem čebelarskem turizmu, ki sem jih minuli dve leti imel v različnih krajih Veneta in Furlanije - Julijske krajine, delno pa tudi moji intervjuji na italijanskem programu Radia Koper, ki ga poslušajo številni prebivalci severovzhodne Italije, in na nekaterih lokalnih italijanskih radijskih postajah. Ker so italijanski čebelarji na tem področju šele začetniki, v Sloveniji pa se s čebelarskim turizmom intenzivno in sistematično ukvarjamo že več kot deset let, so me prosili, da bi v okviru mojega čebelarstva v Šempasu pri Novi Gorici zanje organiziral enodnevno delavnico. Interes za izobraževanje je bil tako velik, da sem moral za prvo delavnico omejiti število udeležencev na največ 40.

In kaj so italijanski čebelarji tistega dne pri meni izvedeli novega? Najprej to, da turistična učna čebelarstva ne smejo biti namenjena samo šolarjem in mestnim družinam z otroki, ampak tudi odraslim ljudem, na primer upokojencem, različnim interesnim združenjem, domačim in tujim čebelarjem ter na splošno najrazličnejšim turistom, ki obiščejo neki kraj. Ljudje na splošno zelo malo vedo o čebelah, vendar so radovedni in želijo o njih slišati čim več. Čebelarji jim lahko ponudimo množico zanimivih informacij. Za upokojence je največja vrednota zdravje, za čebelji panj pa je znano, da je prava naravna lekarna in da lahko čebele imenujemo kar »krilati farmacevti«.

Slovenci imamo nekaj, česar drugi narodi nimajo: čebelnjake. Nekdaj so jih imeli tudi v nekaterih srednjeevropskih državah, na primer v Avstriji, Nemčiji in v Švici, toda tam so z izjemo na nemškem govornem območju Švice izginili v imenu sodobnega načina čebelarjenja v nakladnih panjih, ki proti vremenskim nevšečnostim ne potrebujejo zaščite pod skupno streho čebelnjaka. Ta naš tradicionalni čebelnjak – v Sloveniji naj bi jih bilo več kot deset tisoč – smo pri

Eno najboljše urejenih učnih čebelarstev v Italiji ima Bruno Marcon iz okolice Trevisa. Na fotografiji je del predavalnice, ki lahko sprejme do 50 učencev in je namenjena predvsem izobraževanju otrok osnovnih šol.

nas spretno namenili tudi apiterapiji. V njem vdihavamo zdravilni čebelji zrak, ki ugodno deluje na naša dihala, poslušamo pomirjajoče glasove tisočeri čebel delavk, v čebelnjaku pa lahko izvajamo tudi masažo telesa z medom.

Že od nekdanje čebelnjake v naši kulturi veljal za nekakšno svetišče, v katerega se je čebelar zatekal, kadar so ga trle različne skrbi; ob opazovanju in poslušanju čebel se je umiril in se potem kot prenovljen spet vrnil v svoje vsakdanje življenje. Italijanskim čebelarjem sem predlagal, naj si tudi oni zgradijo lesene hišice in vanje postavijo nekaj svojih nakladnih DB-panjev, ki bi jih obiskovalcem predstavili kot apiterapevtske čebelnjake. To bo za italijanske razmere nekaj povsem novega. Svojo turistično ponudbo bi dodatno lahko obogatili še z manjšim čebelarskim muzejem, morda z galerijo fotografij in umetniških slik s čebelarsko motiviko, pa tudi z nasadom medovitih in zdravilnih rastlin. Vse to so lahko videli tudi pri meni v Šempasu.

Ob koncu me je presenetilo zanimanje mojih gostov za čebelarjenje v AŽ-panju, še posebej, ko sem jim povedal, da lahko z njim čebelarijo tudi starejši ljudje in celo invalidi, saj pri delu s čebelami sedijo in je največja teža, ki jo držijo v roki, teža enega medenega sata. Tedaj sem jim moral obljubiti, da bom za nekatere med njimi pripravil še praktični tečaj čebelarjenja v AŽ-panju in pa tečaj spoznavanja medovitih rastlin ter povzročiteljev gozdnega medenja.

Franc Šivic

Nova medena kraljica je Valentina Marinič iz Prlekije

V nedeljo, 26. 8. 2018, je na Mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni na Dnevu čebelarjev potekalo kronanje nove medene kraljice. To je že četrto kro-

nanje medene kraljice, kar pomeni, da je projekt Društva Medena kraljica Slovenije uspešno zaživel. Krono je tretja medena kraljica, Mateja Šoštarčič, predala novoizvoljeni

Kronanje nove medene kraljice

Medena kraljica začinja poslanstvo promoviranja slovenskega čebelarstva v Medenem hramu na sejmu AGRA.

Prestol je zasedla četrta medena kraljica Slovenije, Valentina Marinič.

Valentini Marinič, diplomirani ekonomistki iz Selišč v občini Sveti Jurij ob Ščavnici. Medeno kraljico sta okronala Janez Erjavc, predsednik uprave Pomurskega sejma, in Boštjan Noč, predsednik Čebelarke zveze Slovenije.

Strokovna komisija za izbor medene kraljice pod vodstvom dr. Stanislava Kapuna je izbrala Valentino na podlagi njenega dobrega čebelarskega znanja, ljubezni do narave in čebel. Poslanstvo medene kraljice je, da:

- promovira slovensko čebelarstvo,

- seznanja javnost s prednostmi slovenskega medu in koristnostjo uživanja čebeljih pridelkov v prehrani in
- širi vedenje o pomembni vlogi čebel pri opraskanju ter o čebelarstvu kot pomembnem delu slovenske kulturne dediščine.

Zdaj je naloga vseh čebelarjev in slovenske javnosti, da Valentino povabite na čim več dogodkov, prireditve, sejmov na vseh koncih Slovenije in tudi po svetu. Organizator tekmovanja, Društvo Medena kraljica Slovenije, verjame v vizijo in zaupa poslanstvu medene kraljice. Pomagajte ji uresničiti njeno poslanstvo, povabite jo v vaš kraj, na vaš dogodek in skupaj bomo širili dober glas o slovenskem čebelarstvu doma in po svetu. Podatki za stik: Društvo Medena kraljica Slovenije, Cven 3d, 9240 Ljutomer, e-naslov: medenakraljica2016@gmail.com.

Slavica Božič, tajnica DMKS

Praženec s proseno kašo, slanino, porom in lipovim medom

Predstavljamo recept z menija letošnjih »Dni medu v kulinariki 2018«, ki so potekali 22. 9. 2018 v Čebelarstvo razvojno-izobraževalnem centru Gorenjske v Lescah.

SESTAVINE: Praženec: 20 dag prosene kaše, 20 dag slanine, 20 dag pora, 16 dag masla, 8 jajc, 2,5 dl mleka, 24 dag moke, 4 dag kisle smetane, sol, muškadni orešček, 50 g masla, šopek drobnjaka, 6 dag lipovega medu. **Omaka iz kisle smetane s sokom limete:** 3 dl kisle smetane, sok ene bio limete, naribana lupina, sol, 6 dag lipovega medu

PRIPRAVA: Proseno kašo skuhamo (8 minut) in ohladimo. Slanino narežemo na drobne kocke. Opran por prerežemo po dolgem in nato narežemo na drobne kockice. Na malo masla v segreti ponvi prepražimo slanino in por, malo ohladimo in dodamo med. Jajčne beljake ločimo in jih damo v hladilnik. Rumenjake in mleko z metlico umešamo, dodamo moko, kisko smetano in začimbe in pripravimo gladko žvrkljano testo. Beljakom dodamo ščepec soli in stepemo v trd sneg, ki ga rahlo umešamo k pripravljenemu testu. V segreti ponvi stopimo maslo in vlijemo testo, po njem razporedimo kuhano kašo, mešanico slanine, pora in medu. Spodnjo plast zlatorjavo zapečemo. Nato pečemo v ogreti pečici na 170 °C še 10–15 minut. Praženec razkosamo in porazdelimo še 50 g masla, da se vpije. Potresemo z narezanim drobnjakom. Za omako naribamo lupino limete in stisnemo sok. Dodamo kisko smetano, sol in med. Postrežemo.

Svoj recept pošljite na e-naslov: natasa.strukelj@czs.si

Avtorica recepta: Marija Arh Ivanšek

Kjer so čebele doma – razstava Slovenskega etnografskega muzeja, junij 2018–junij 2019

Slovenci smo ponosni na svojo čebelarstvo dediščino, še zlasti na njene posebnosti, kot so kranjska čebela, tradicionalni panji, panjske končnice, čebelnjaki in prevažanje čebel na paše. Prav zato je Slovenski etnografski muzej (na Metelkovi ulici 2 v Ljubljani) ob letu evropske kulturne dediščine in ob prvem praznovanju svetovnega dneva čebel pripravil razstavo o čebeljih bivališčih skozi čas in ob tem postavil na ogled tudi svojo izjemno zbirko panjskih končnic.

Foto: Joža Jamšek, SEM

Foto: Joža Jamšek, SEM

poslikava kopije panjske končnice. Posebnost je najmlajša končnica iz zbirke, izvezena v tehniki strojnega vezenja.

Na časovnici spremljamo mejnike v čebelarstvu, tudi z osebnostmi, ki so sooblikovale našo bogato kulturo in odnos do čebelarjenja. Še zlasti smo ponosni na Antona Janšo in Petra Pavla Glavarja. Tudi zaradi njunega delovanja je čebelarstvo pri nas tako množično in čebelarska kultura tako visoka. Za pogled na današnje čebelarjenje prikazujemo kratka filma čebelarjev Braneta Borštnika in Franca Petrovčiča: prvi čebelarji na podeželju, drugi v mestu.

Na ogled sta tudi projekciji dokumentarnih fotografij in fotografij današnjih čebeljakov, ki postajajo zanimivi tudi s stališča turistične ponudbe. V muzeju ne gre brez spogleda med dediščino in sodobnostjo, zato poleg predstavitve tipičnih slovenskih čebeljakov s sodelovanjem Odseka za razvoj podeželja MOL in Fakultete za arhitekturo lahko razmišljamo o novih, izvirnih možnostih pri oblikovanju čebeljakov.

Družba BTC nam na razstavi omogoča v živo spremljati dogajanje na dveh ljubljanskih stojščih panjev. Na razstavi nas spremljajo čebelji zvoki in zvoki njihovega naravnega okolja. Guillermo Escalante, umetnik argentinskega rodu, je za razstavo izdelal zanimivo interpretacijo kranjske čebele, ki že na stopnišču vabi obiskovalce na razstavo. Razstavo spremlja zanimiv program za poznavalce in vse, ki jih čebelarjenje zanima.

Barbara Sosič, Slovenski etnografski muzej

Ideja razstave *Kjer so čebele doma* je pogledati na razvoj in kulturno dediščino panjev in čebeljakov – posebnosti naše kulturne krajine. Na ogled so tako izbor panjev in čebeljih košev iz lastne muzejske zbirke in iz zbirke Posavskega muzeja Brežice, voz za prevažanje čebel na pašo iz Čebelarskega muzeja v Radovljici, iz Koroške pa imamo nosila za prenašanje panjev na ramenih. Skozi perspektivo razširjenosti kranjske čebele so na ogled tudi panji iz sosednjih držav: Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Srbije in Avstrije. Prihajajo iz zbirke Etnografskega muzeja v Zagrebu in iz Štajerske čebelarstva zveze v Gradcu. Poleg historičnih oblik panjev so na ogled tudi naš tradicionalni AŽ-panj, nakladni in Kirarjev panj ter štajerski nakladni panj, v katerih danes domujejo kranjske čebele.

Kot rečeno je poseben prostor namenjen poslikanim sprednjim deščicam kranjčev, naši obsežni zbirki panjskih končnic, ki so bile nekoč prave galerije na prostem. Na to posebnost smo Slovenci zelo ponosni. V kratkem filmu je prikazana

Čebelarsko društvo Slivnica marljivo kot čebele

Čebelarsko društvo Slivnica (pri Mariboru) deluje že šest let. Ko pa spoznamo njihove dosežke, se čudimo, kaj vse so dosegli v tako kratkem obdobju obstoja in delovanja. Gotovo

velja, da so članice in člani društva delavni kot čebele. Društvo je v pravem pomenu druženje in sodelovanje vestnih čebelarjev in nekaj drugih (pridruženih članov), ki sami

Lojze Lipnik, ustanovitelj in zelo prizadeven predsednik ČD Slivnica, občni zbor ČD Slivnica, 27. 1. 2018

za izobraževanje in izpopolnjevanje članov za kakovostno čebelarjenje. Članice in člani se udeležujejo izobraževanj in drugih strokovnih srečanj, ki jih organizirata ČZD Maribor in ČZS. Gotovo sta strokovno znanje in stalno strokovno izpopolnjevanje članov prispevali k temu, da med letom niso imeli večjih izgub čebeljih družin. Prav tako se to odraža tudi v kakovostnem medu. V letu 2017 sta za kakovost medu prejela Lojze Lipnik zlato plaketo za gozdni med in Jože Žuraj srebrno plaketo. V okviru strokovnega izpopolnjevanja društvo vsako leto organizira strokovne ekskurzije. Obiskali so uspešne čebelarje v Srbiji, Bosni in Hercegovini, v Avstriji in seveda tudi v Sloveniji.

Društvo skrbi za vzgojo in izobraževanje mladih čebelarjev. Na OŠ Franca Lešnika Vuka Slivnica deluje čebelarški krožek, v katerega je vsako leto že šest let zapored vključenih petnajst učencev. Člani krožka – mladi čebelarji – so dosegli lepe rezultate na tekmovanjih mladih čebelarjev in

nimajo večjega števila panjev in čebeljih družin, jih pa zanimajo življenje in delo čebel in seveda čebelarjenje. V društvu je trenutno osemindvajset članov. Skupaj s pridruženimi člani jih je v društvu nekaj čez štirideset. Sodelovanje med člani in zlasti skrb za članstvo je ena od osrednjih nalog društva.

Društvo informira člane o vseh pomembnih vprašanjih čebelarjenja in skrbi

Dom ČD Slivnica

osvojili več priznanj. Učenci osnovne šole pri društvenem domu čebelarjev v sosesčini šole »rojijo« kot mladi roji čebel. Društvo sodeluje z OŠ in vrtcem v akciji Dan slovenske hrane. Vsako leto organizirajo in izvedejo dan odprtih vrat društva. Na prireditvi mladim čebelarjem za dosežene uspehe v čebelarskem krožku podelijo priznanja.

Pred leti je društvo pri OŠ postavilo lep, ličen in prijeten čebelarški dom, v katerem ima svoj sedež, srečanja članov in organov društva. Sestavni del čebelarskega doma je tudi učni čebeljak z več čebeljimi družinami. Za čebeljak in čebele skrbi zelo vesten in prizadeven gospodar, dolgoletni uspešni in priznani čebelar Jože Žuraj. Društvo je tudi že razvilo svoj prapor. V prostorih društva so tudi mikavna likovna dela akademskih slikarjev, ki ustvarjajo v likovni koloniji Svetovi čebel, ki jo organizira čebelarsko društvo že šest let zapored. Umetnine, ustvarjene v koloniji, vsako leto razstavijo v prostorih OŠ.

Sestavni del doma je tudi uporabni prostor za shranjevanje pripomočkov ter za točenje in ugotavljanje vrst in kakovosti medu. Na strehi zabojnika je šest LR-panjev. V okolici doma je čebelarska učna pot z razstavljenimi plakati o življenju in delu čebel in čebelarstvu. Dragocene so tudi lepo urejene grede z medovitimi rastlinami, ki uspevajo na tem območju.

Dr. Martin Kramar, ČD Slivnica

V Brodeh odprli Učno pot kranjske sivke

ČD Škofja Loka je aktiven član LAS loškega pogorja (LAS) že vse od njenega nastanka. Z aktivnim sodelovanjem in ob moralni in tehnični pomoči Razvojne agencije Sora (RAS) smo na čebelarskem področju izvedli v preteklem obdobju kar nekaj odmevnih projektov, kakršni je npr. ureditev Učne poti kranjske sivke na območju našega Doma čebelarjev v Brodeh, ki smo jo uredili v okviru projekta Med-O-Vita.

Gradnjo učne poti smo zaradi neugodnih vremenskih razmer v pozni jeseni in dolge zime začeli šele začetek marca 2018 s sprejetim sklepom, da mora biti zgrajena in opremljena do 20. maja, ko bomo svečano praznovali prvi svetovni dan čebel. Kljub kratkemu času, ki nam je bil na razpolago za izgradnjo, in težkem terenu smo prvi del projekta pravoča-

sno zaključili in ga slovesno predali v javno uporabo na predvideni dan, to je 19. maja 2018, ko smo se pred našim domom čebelarjev zbrali vsi slovenski in hrvaški partnerji.

Pot so slovesno odprli župan občine Škofja Loka mag. Miha Ješe, kustosinja Loškega muzeja Škofja Loka Jana Fojkar in predsednik domačega društva Aleš Demšar. Ob poti, ki je dolga približno 150 metrov, je postavljenih 10 informativnih točk, vezanih na čebelarsko dejavnost. Vsaka točka obsega kratko strokovno obrazložitev predstavljenega predmeta v slovenskem in angleškem jeziku. Predstavitelj je izvedla Jana Fojkar iz Loškega muzeja, ki je kot partner sodeloval pri izdelavi poti. Prva točka obsega splošno predstavitev čebelarstva, druga točka obsega predstavitev

Foto: Stane Šturm

Foto: Stane Šturm

in ogled naravnega drevesnega dupla, tretja točka obsega predstavitev in ogled umetnega drevesnega dupla, četrta točka predstavlja več kot sto let star obnovljeni slovenski čebelnjak z obnovljenimi kranjiči in panjskimi končnicami, peta točka predstavlja domovanja za druge divje oprasovalce rastlinja, šesta točka predstavlja nasad medovitega drevja in grmovja, sedma točka predstavlja plemenilno postajo za matice, osma točka predstavlja stari pleteni koš in sodobni nakladni panj, deveta točka predstavi dvosatni opazovalni

panj in deseta točka novi čebelnjak z več vrstami listovnih panjev in sodobno čebelarsko opremo. Z organizacijo slovesne prireditve smo vsi sodelujoči prispevali k skupnemu slovenskemu praznovanju 20. maja kot prvega svetovnega dneva čebel. V imenu škofjeloških čebelarjev se vsem, ki so bili prisotni, zahvaljujem za njihovo udeležbo in prispevek k sami prireditvi, vsem sodelujočim v izvedbi našega projekta pa iskrena hvala za moralno, finančno in tehnično pomoč.

Marijan Novak, tajnik ČD Škofja Loka

Poklon Franu Lakmayerju – odkritje spomenika

V soboto, 30. junija 2018, so v Preddvoru slovesno odkrili spomenik Franu Lakmayerju, ki je bil pred stoletjem pomemben ustvarjalec preddvorske zgodovine. Kot duhovni svetnik je tu služboval od leta 1908 do 1929, deloval pa vse do leta 1933. Poleg svojega prvotnega poslanstva se je udeleževal kot dober gospodarstvenik, kulturni in športni voditelj ter srčen čebelar, ki je bil s svojim aktivnim čebelarjenjem in v slovenščini napisanim priročnikom *Umni čebelar* velik vzornik in učitelj čebelarjev. Preddvorski čebelarji so že pred leti po njem poimenovali svoje društvo in postavili obeležje v bližini vrtca; sedaj se mu poklonili z odkritjem doprsnega kipa, po njem pa se odslej imenuje tudi lipov drevored ob sprehajalni poti skozi grajski park.

Foto: Tanja Perčič Poklukar

Poleg domačinov so se dogodka udeležili čebelarji iz številnih društev, med drugim s Koroške in člani pobratenega ČD Ljutomer, prazničen pridih pa je dodala tudi vrsta praporov. Zbrane sta najprej nagovorila predsednik preddvorskega ČD Jožef Kokl in župan Miran Zadnikar, potem pa še predsednik ČZS Boštjan Noč, predsednik ČZ Gorenjske Anže Perčič in predstavnik čebelarjev iz Avstrije. Ne le o

Lakmayerju in o čebelarjenju v Preddvoru in Sloveniji, vi so govorili tudi o svetovnem dnevu čebel, ki smo ga prvič obeležili 20. maja letos, ter o odmevnosti tega dne, katerega namen je ozaveščanje ljudi o pomenu čebel in drugih oprasovalcev za naš obstoj.

Tanja Perčič Poklukar

Prvi praporščak ČZS Matej Blejec častni občan občine Mengeš

Foto: MB

Ob menceškem občinskem prazniku 29. maja letos je bil za častnega občana te občine imenovan Matej Blejec. G. Blejec je v lokalnem okolju dobro poznan po vsestranski druž-

beni dejavnosti, v širšem pa kot dolgoletni izkušen čebelar, hkrati pa je tudi prvi praporščak Čebelarske zveze Slovenije. Veseli smo, da je našega člana in praporščaka doletela ta čast, in mu obenem čestitamo za imenovanje!

MB

Medena pravljica na Društvu paraplegikov Prekmurja in Prlekije

Foto: Arhiv Društva paraplegikov Prekmurja in Prlekije

Letos aprila smo na Društvu paraplegikov Prekmurja in Prlekije ponosno praznovali svečano odprtje **prvega učnega čebelnjaka na svetu, prilagojenega za invalide na vozičkih**, ki stoji v neposredni bližini društva.

Po svečanem odprtju so naši pridni čebelarji začeli delo in pripravili panje ter naselili čebelje družine. Ker se je naša medena pravljica začela

na začetku pomladi, smo najprej pridelali med, ki je po sestavi mešan cvetlični. Temu sta sledila akacijev in nato spet cvetlični. Poleg pridelave medu je bilo izdelanega tudi nekaj voska, iz katerega so članice Aktiva žena Društva paraplegikov Prekmurja in Prlekije izdelale sveče z različnimi motivi.

Še posebej navdušeni smo nad izvajanjem apiterapije, s katero čebelarji in drugi obiskovalci čebelnjaka krepimo svoj imunski sistem in tako skrbimo za svoje zdravje. Vsem je znano, da so čebelji pridelki naravni pridelki, ki vsebujejo veliko vitaminov, potrebnih za naš organizem. O tem smo prepričani tudi sami, zato terapije izvajamo redno.

Bili smo priča tudi rojenju čebel. Ker je lahko v eni družini samo ena matica, je stara matica zapustila svoj dom in ga prepustila mladi, sama pa si je poiskala novega, na veji drevesa, zraven čebelnjaka. A ko se je stara matica izselila iz panja, se ji je pridružila večina čebel (več kot polovica čebel). Tako je moral naš čebelar pokazati svojo hladnokrvnost, premišljenost in mirne roke ter ogrebsti pobegli roj. Ko je počasi, da se čebele ne bi počutile ogrožene, priplesal do roja, je z ogrebalnikom sunil navzgor, da se je večji del roja sesul vanj. Ker pri tem ni zajel vseh čebel, saj so nekatere še vedno ostale na veji, je ogrebalnik pustil pred čebelnjakom in počakal, da so se tudi druge pridružile matici, ki je že bila v njem. Čez dva dni, ko so se čebele umirile, so jih čebelarji

naselili v nov panj z novimi satnicami in jih nahranili s sladkorno raztopino, saj v tem času ni bilo nobene paše.

Po zadnjem točenju medu se satnice niso več postavljale v medišča, ampak so se pripravile v skrinjo, in tako so bili panji pripravljene za zdravljenje čebel, ki se je opravilo z uporabo zdravila za zatiranje varoj pri čebelah. Pred samim zdravljenjem je mentor drugim čebelarjem invalidom na vozičkih predstavil enega poglavitnih sovražnikov čebel, ki ga same ne zmorejo obvladati, tj. varojo. Povedal je, da se ta parazit prehranjuje s hemolimfo čebel in jo tako izčrpa, da ta umre. V enem dnevu jo lahko izčrpa 1,2 mg. Prav tako pa je prenašalec virusov, ki povzročajo bolezni čebel. Da bi preprečili škodo, ki jo povzročajo varoje, so se čebelarji naučili nekaj osnov zdravljenja. Spoznali so, kdaj je primeren čas za zdravljenje čebel ter kako pripraviti in varno uporabiti mravljinčno kislino za zatiranje tega škodljivega parazita. Vse to so tudi sami izvedli v učnem čebelnjaku, pod budnim očesom mentorja. Nekaj dni po končanem zdravljenju je panje v učnem čebelnjaku skupaj z mentorjem in čebelarji invalidi pregledala tudi veterinarica in ocenila, da je ta urejen, čist, da so čebele zdrave, dovolj nahranjene in imajo dostop do pitne vode.

Zaradi vedno večjega zanimanja novih čebelarjev invalidov bodo v jesenskem času potekala izobraževanja in delavnice, kjer bodo ti spoznali teorijo in prakso čebelarjenja ter tako prispevali svoj delež k uresničevanju naše medene pravljice. Skupaj s ČZS in Zvezo paraplegikov Slovenije bomo povabili vse dosedanje in prihodnje čebelarje, invalide in druge k sodelovanju pri našem projektu ter izpeljali začrtana izobraževanja.

Vsak začetek je težak, zato je sodelovanje zelo pomembno ravno v tem začetnem obdobju. Zato se v imenu vseh čebelarjev invalidov zahvaljujemo Zvezi paraplegikov Slovenije in ČZS za vso dosedanje pomoč. Z nasveti in naba vo potrebnih (prilagojenih) pripomočkov za čebelarjenje sta nam omogočili, da naše delo v učnem čebelnjaku lahko poteka nemoteno. Zelo smo hvaležni in veseli, da imamo nekoga, ki nam priskoči na pomoč, ko jo potrebujemo, kajti najuspešnejši smo takrat, ko sodelujemo drug z drugim.

Janja Buzeti

Vpis v tečaj apiterapije

Vpis v 110-urni tečaj apiterapije I bo potekal do 20. oktobra 2018 oziroma do zapolnitve prostih mest (največ 50 udeležencev). Tečaj se začne v soboto, 20. oktobra 2018. Predavanja bodo potekala v Mariboru ob sobotah in nedeljah po vnaprej pripravljenem urniku. Tečaj je

namenjen zdajšnjim ali prihodnjim članom Sekcije apiterapevtov Slovenije. Prvi obrok članarine je treba poravnati ob prijavi oziroma najpozneje do 20. oktobra 2018. Pogoja za vpis sta končana srednješolska izobrazba in čebelarsko predznanje. Informacije o programu usposabljanja, prijavnice in urnik lahko najdete na spletni strani www.czdm.si.

Dodatne informacije o samem programu lahko dobite pri g. Karlu Vogrinčiču, predsedniku Sekcije za apiterapijo dr. Filipa Terča, na tel. št. 041/643 600 ali pri g. Vladu Pušniku, predsedniku Sekcije apiterapevtov Slovenije, na tel. št. 041/610 110. Lahko nam tudi pišete na zveza@czdm.si.

Sekcija za apiterapijo, ČZD Maribor

Predstavitev čebelarjev na sejmu AGRA v Gornji Radgoni 2018

V nedeljo, 26. 8. 2018, je bil v Gornji Radgoni na sejmu AGRA organiziran dan čebelarjev. Tako so potekali kronanje 4. medene kraljice Slovenije, podelitev nagrad ČZS tekmovalcem na Mednarodnem tekmovanju mladih čebelarjev v Franciji, razglasitev rezultatov in podelitev priznanj ocenjevanja medu z mednarodno udeležbo, podpis deklaracije med čebelarskimi zvezami Slovenije, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Hrvaške, Makedonije, Republike Srbske in Srbije, podpis deklaracije o skupnem sodelovanju med ČZS in Medexom d. o. o. ter dobra predstavitev čebelarjev in čebelarstva na razstavnem prostoru v hali A.

Na osrednji slovesnosti so spregovorili predsednik uprave Pomurskega sejma Janez Erjavec, predsednik ČZS Boštjan Noč, mag. Dejan Židan, predsednik Državnega zbora RS in 3. medena kraljica Slovenije Mateja Šoštarič.

Predsednik uprave Pomurskega sejma g. Erjavec je omenil svetovni dan čebel, ki smo ga letos praznovali prvič. Idejo svetovnega dneva čebel Pomurski sejem podpira že ves čas. Tako so na račun te ideje na sejmu AGRA odprli medeni hram s slovenskim čebelnjakom. V njem pa so bili predstavljeni tudi izdelki iz sejemskega ocenjevanja medu. Predsednik ČZS, g. Noč, je na osrednji slovesnosti povedal, da smo uresničili željo, da svet spozna čebele. Zahvalil se

je vsem za sodelovanje pri razglasitvi svetovnega dneva čebel in napovedal tudi dva nova cilja: razglasitev čebele za ogroženo, pri čemer moramo ta cilj podpreti enotno, in da s trgovskih polic preženemo ponarejeni oziroma lažni med. Tako je ČZS s čebelarskimi organizacijami iz

Hrvaške, Srbije, Bosne in Hercegovine, Makedonije in Črne gore podpisala deklaracijo o obeh predlogih, ki se bo poslala v podpis vsem svetovnim organizacijam. Poleg tega sta ČZS in Medex d. o. o. podpisala zavezo o sodelovanju.

Predsednik državnega zbora mag. Dejan Židan je na osrednji slavnostni prireditvi povedal, da je bil svetovni dan čebel ena največjih akcij Slovenije. Čebelarje je pozval, naj še naprej navzven delujemo tako enotno, kot smo do sedaj. Povedal je, da je treba te dosežke varovati, obenem pa vsako leto ponavljati, kako pomembni so čebele in poslanstvo čebelarjev. Gospod mag. Dejan Židan je podpora čebelarjem obljubil tudi iz državnega zbora.

V nedeljo je potekalo tudi kronanje 4. medene kraljice Slovenije, zmagala je 24-letna Valentina Marinič, ki prihaja iz Seliščev pri Svetem Juriju ob Ščavnici. Predsednik ČZS g. Noč je podelil tudi priznanja Petra Danjka tretje stopnje za posebne zasluge članom ČZD

Pomurja. Dobili so jih član in podpredsednik društva Medena kraljica Slovenije Janez Vencelj, Jožica Bratinščak, ki v projektu Medena kraljica sodeluje že od leta 2009 in je desna roka predsedniku društva, in predsednik ČZD Pomurja Janko Rožman za hrabrost pri prevzemu krmila ČZD Pomurja.

Razstveni prostor Čebelarske zveze Slovenije v sklopu Javne svetovalne službe v čebelarstvu in predstavitve shem kakovosti medu.

Foto: Tomaž Samec

Javno čestitko in nagrado je prejela slovenska ekipa mednarodnega tekmovanja mladih čebelarjev 2018

Foto: Jure Zauneker

Ocenjevanje medu z mednarodno udeležbo v okviru 56. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma AGRA v Gornji Radgoni je potekalo 3. avgusta 2018 na Pomurskem sejmu v Gornji Radgoni. Na ocenjevanju sta sodelovala 102 čebelarja s 146 vzorci medu. Podeljenih je bilo 10 zahval za sodelovanje, 28 bronzastih, 56 srebrnih in 51 zlatih priznanj. Šampionsko priznanje za med z najvišjim številom doseženih točk izmed vseh ocenjenih vzorcev je prejel akacijev med čebelarja Peter Kolarja s Ptujске Gore.

Ves teden je imela ČZS v sklopu Javne svetovalne službe v čebelarstvu in predstavitve shem kakovosti medu v hali A razstveni prostor, kjer smo se čebelarji predstavili širši javnosti. Poskrbljeno pa je bilo tudi za najmlajše obiskovalce, saj smo skupaj z Vrtcem Manka Golarja iz Gornje Radgone organizirali delavnice za otroke na temo čebelarstva.

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ

Medeni hram na sejmu AGRA

Foto: Jure Zauneker

Vabilo na dogodek »Kar sejemo, to žanjemo« s predstavitevijo pridobivanja hladno stiskanega sončničnega olja

Jesen je čas, ko požanjemo, kar smo posejali. Tudi projekt spodbujanja seve sončnic z enakim imenom »Kar sejemo, to žanjemo« napoveduje žetev kulturnih rastlin, ki so nas v poletnih mesecih razvajale s čudovito rumeno barvo in čebelam dajale hrano. Semena sončnic, ki so dozorela na poljih kmetijskih šol, so pripravljena za stiskanje olja. Kmetijske šole, ki sodelujejo v projektu spodbujanja gojenja, so v maju in juniju posejale sončnice. Sejale so različne sorte in s tem poudarile vsestransko uporabno vrednost te kulturne rastline. Semena sončnic so primerna za pridelavo hladno stiskanega olja, za pridobivanje sončničnih semen, ki jih lahko uživamo kot prigrizek in uporabimo v pekovski industriji. Sončnice, poleg tega da so bogata

paša za čebele, uporabljamo tudi za krmo živine in hranjenje ptic.

Naslednji dogodek projekta »Kar sejemo, to žanjemo« bo namenjen predstavitvi pridobivanja hladno stiskanega sončničnega olja. V Oljarni Kocbek, ki je partner projekta, bodo stisnili hladno stiskano sončnično olje. Dijaki Šolskega centra Šentjur bodo posneli celoten postopek stiskanja in pridobivanja olja. Posnetek si boste lahko ogledali na dogodku, ki bo v **četrtek, 25. oktobra 2018, ob 11. uri v prostorih Šolskega centra Šentjur**. Poleg predstavitve pridobivanja olja, o katerem bodo spregovorili tudi dijaki šole, ki bodo posneli postopek, boste izvedeli veliko zanimivega o pomenu pridobivanja in uživanja olja, sledila bo tudi pokušina olja in pekovskih izdelkov iz semen sončnic. Sodelovali bodo naslednji gostje: Boštjan Noč, predsednik ČZS,

Foto: Mateja Reš

državna sekretarka mag. Tanja Strniša, MKGP, predstavnik Šolskega centra Šentjur in Gorazd Kocbek, Oljarna Kocbek. Vljudno vabljeni!

Nataša Klemenčič Štrukelj,
svetovalka JSSČ

Spravilo semen sončnic

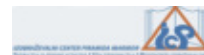
Sončnice so primerne za žetev, ko se začnejo jezičasti cvetovi sušiti, semenske luščine se obarvajo in glave porjavijo, steblo pa leseni. V času zorenja se glave večine sort oziroma hibridov povesejo. Spravilo semen sončnic na domačih vrtovih poteka ročno, klobuke potrgamo ali odrežemo. Ročno porezane glave sončnic sušimo na zraku položene v plasti pod streho ali kozolcem. Dobro je, da glave pokrijemo z mrežami in jih s tem zavarujemo pred ptiči. Žetev sončnic, ki so namenjene dodatni predelavi v olje ali za seme, izvedemo s prilagojenimi žitnimi kombajni z dodatno pobiralno napravo. Več informacij v zvezi s pravilom sončničnih semen najdete v tehnoloških nasvetih za pridelavo sončnic, ki so jih pripravile pristojne službe KGZS, na spletni strani: www.czs.si.

Pomen hladno stiskanega sončničnega olja

Uporaba sončničnega olja je zelo uveljavljena v naših gospodinjstvih. Po večini uporabljamo rafinirano olje, kar je daleč od tistega, ki ga vsebuje seme. Rafiniranje je kemični postopek, s katerim olje postane trajnejše in nevtralnega okusa. S tem postane še uporabnejše za termično obdelavo. Hladno stiskano sončnično olje pa je povsem druga zgodba, z rahlim vonjem in precej izrazitim okusom. Kdor je imel priložnost poskusiti sveže stisnjeno sončnično olje, ve, kako pomembna je svežina olja. Zato se potrudimo in posegajmo po slovenskih oljih. Hladno stiskano sončnično olje vsebuje veliko vitamina E, ki je naravni konzervans in zelo koristen za naše zdravje. Vse telo, posebej možgani, potrebuje dobre maščobe, zato s hladno stiskanim oljem, ki ga polijemo po jedeh po koncu kuhanja, solatah, vmešamo v kakšno skuto ali namaz, ne skoparimo. Hladno stiskano sončnično olje je boljša izbira za maceriranje zelišč in začimb za namen prehrane ali kozmetike. Če kupimo večjo steklenico olja, jo prelijmo v več manjših, da olje ne oksidira. Premalo se zavedamo, koliko dela in semen je potrebnih za žlico olja. Iz treh žlic semen dobimo le eno žlico olja. Zato to dobroto, porojeno iz plodnih tal, zdravega semena, volje kmeta in darežljivega sonca, uživajmo z zavedanjem o trudu in bogastvu, zajetem v vsakdanji žlici rumenega zlata.

Mateja Reš

Partnerji in botri v projektu »Kar sejemo, to žanjemo«

12. medeni zajtrk

Tudi to leto nadaljujemo promocijsko izobraževalno akcijo Medeni zajtrk v vrtcih in šolah, ki je del Tradicionalnega slovenskega zajtrka in bo potekal 16. novembra. Zgibanka *Čebelica, moja prijateljica* je tokrat posvečena Antonu Janši in svetovnemu dnevu čebel, ki ga odslej praznujemo na njegov rojstni dan. Čebelarstva društva bodo zgibanke skupaj s čebelarstvom prejela na naslove predsednikov v drugi polovici oktobra. Akcijo bo letos nadgradila zavarovalnica GENERALI d.d. Ob dnevu Tradicionalnega slovenskega zajtrka bo namreč podarila 250 simpatičnih kostumov sive kranjske čebele, ki jih bodo društva razdelila šolam ali vrtcem po lastni presoji. S tem bodo poskrbeli za dodatno promocijo čebel. V Generaliju vedno radi prisluhnejo

in aktivno sodelujejo pri projektih, ki v naš prostor prinašajo izobraževalne vsebine ter skrbijo za zadovoljnejše ter bolj zdravo in kakovostno bivanje celotne družbe. Medeni zajtrk se je v preteklosti tudi po zaslugi vas čebelarjev na terenu izkazal kot odlična promocijsko-izobraževalna akcija. Čebelarji s svojo prisotnostjo in predstavitvijo čebelarstva v šolah in vrtcih skrbimo za ozaveščenost otrok, njihovih staršev in širše javnosti o pomenu čebel, uporabi čebeljih pridelkov kot tudi za svojo prepoznavnost v lokalnem okolju. Ob vaši pomoči so v šolah in vrtcih nastali številni projekti na temo pomena čebel, ki nam jih zavida svetovna javnost. **Vabimo vas, da se tudi v tem letu v čim večjem številu pridružite dejavnostim, povezanimi z medenim zajtrkom, povabite s seboj predstavnike lokalnih skupnosti in tako poskrbite za že dvanajsto izvedbo zajtrka za-**

Foto: Arhiv ČZS

pored. Otroci in njihovi vzgojitelji ter učitelji vas že nestrpnostno pričakujejo. Če bi za predstavitev čebelarstva potrebovali našo pomoč, lahko stopite v stik s svetovalci Javne svetovalne službe v čebelarstvu. Pomagamo vam lahko z različnimi materiali, nekaj gradiva za predstavitev pa najdete tudi na spletni strani www.ohranimo-cebele.si v rubriki Izobraževalna gradiva za otroke. Več o letošnji izvedbi bomo predstavili v spremnem dopisu, ki ga bodo čebelarji prejeli skupaj z zgibankami.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Simpozij apiterapije v Mariboru

V soboto, **10. novembra, ob 9.00** vas vabimo na Fakulteto za kmetijstvo in biosistemske vede v Mariboru (Pivola 10), da se udeležite tradicionalnega dneva apiterapije, ki ga pripravlja Čebelarstva zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu, v sodelovanju s Čebelarstvo zvezo društev Maribor. **Predvideni program:**

9.00–9.15	Pozdrav
9.15–9.45	Apiterapija kot dopolnilna dejavnost – Tanja Magdič, ČZS, JSSČ
9.45–10.00	NPK apiterapevt – Karl Vogrinčič
10.00–11.00	Apiterapija in boleznin prebavil – Zrinka Franič, dr. med. (predavanje bo v hrvaškem jeziku)
11.00–11.15	Odmor
11.15–12.00	Čebelji pridelki v vsakodnevni prehrani in čebelji pridelki kot funkcionalna hrana – dr. Gordana Hegić, predsednica hrvaškega apiterapevtskega društva (predavanje bo v hrvaškem jeziku)
12.00–12.45	Čebelji pridelki za zdravje in nego kože – dr. Gordana Hegić (predavanje bo v hrvaškem jeziku)
12.45–13.30	Med kot zdravilo, ne kot sladilo – Matjaž Deželak, Medex

Vljudno vabljeni! Vstop je prost!

Mag. Andreja Kandolf Borovšak,
svetovalka JSSČ

Posvet o inštruktorskem vodenju novih čebelarjev v čebelarstvih

Upravni odbor ČZS je 15. marca letos sprejel »Izhodišča za vodenje čebelarjev začetnikov v čebelarstvih«, s pomočjo katerih želimo

po čebelarstvih spodbuditi uvajanje oz. razvoj vloge inštruktora, ki vodi čebelarje začetnike in jim pomaga pri vključevanju v čebelarstvo in prvih korakih čebelarstvene prakse. Na posvetu, ki bo potekal v četrtek, 25. oktobra 2018, od 16. do 18. ure v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici,

bomo predstavili sprejeta izhodišča ter opravili razpravo o teh vprašanih. Vabljeni predstavniki čebelarstvih društev (predsedniki oz. tajniki, pristojni za izobraževanje), še posebej morebitni inštruktorski začetnikov.

Marko Borko, vodja izobraževanja
in usposabljanja pri ČZS

Interesenti za čebelarstvo mojstre

ČZS nadaljuje zbiranje prijav interesentov za pridobitev naziva čebelar-

ski mojster. Usposabljanje za pripravo na izpise bo v prihodnje izvedeno samo, če bo skupina zainteresiranih čebelarjev dovolj velika. Ko bomo zabeležili zadostno število zainteresira-

nih, bomo predvidoma decembra 2018 za vse pripravili informativni sestanek v sodelovanju z OZS. Prijave zbiramo na e-naslovu: marko.borko@czs.si.

ČZS

Promocija shem kakovosti – pridružite se najboljšim!

ČZS že drugo leto izvaja projekt promocije shem kakovosti medu na slovenskem trgu, v katerem sodelujejo številni čebelarji, vključeni v sheme kakovosti. Za projekt promocije je ČZS pridobila nepovratna sredstva za dejavnosti, opredeljene v programu promocije, in trajal bo še do konca februarja 2020. Na številnih dogodkih po celi Sloveniji čebelarji, vključeni v sheme kakovosti, z uporabo enotnih plakatov, zgibanek, panojev ... skrbijo za prepoznavnost Slovenskega medu z zaščiteno geografsko označbo, Kočevskega gozdnega medu in Kraškega medu z zaščiteno označbo porekla pri potrošniku. **Kakovost medu je pri potrošniku na prvem mestu, zato vključevanje v sheme kakovosti za čebelarja pomeni priložnost, da svojemu kupcu**

ponudi tisto, kar potrošnik zahteva – med z zagotovljeno kakovostjo!

Čebelarje, vključene v sheme kakovosti, vabimo, da sodelujete pri promociji in nam posredujete **fotografije s kratkimi predstavitvami dogodkov ali udeležb na tržnicah**, iz katerih so razvidni plakat, zgibanke, pano ... namenjeni promociji shem kakovosti z znakom Enjoy it's from Europe. Lahko posredujete tudi domače prodajno mesto, označeno s plakatom in zgibankami. Dogodke in fotografije bomo objavili in tako poskrbeli za promocijo na spletni strani, namenjeni promociji shem kakovosti www.okusi-med.si. Lahko pa nam posredujete objavo svoji Facebook strani in delili jo bomo na Facebook strani Okusi med. Če bi želeli v promociji sodelovati tudi vi in pridobiti promocijske materiale, sporočite to na elektronski naslov tanja.magdic@czs.si.

Med, vključen v sheme kakovosti, dosega strožje kriterije kakovosti, kot jih predpisuje državni pravilnik o medu. Čebelarji, ki pri svojem delu upoštevajo dobro čebelarsko prakso, pa te kakovostne parametre brez težav tudi dosega. Izkoristite to možnost, vključite se v shemo kakovosti in se pridružite najboljšim ter tako svojim kupcem **ponudite med z zagotovljeno kakovostjo!**

EVROPSKA UNIJA PODPIRA KAMPANJE, KI SPODBUJAJO VISOKOKAKOVOSTNE KMETIJSKE PROIZVODE

Tanja Magdič, vodja projekta

Objava razpisa za izbor najstarejših, izvirnih in posebnih čebelnjakov

ČZS nadaljuje vzpostavljanje registra najstarejših, izvirnih in posebnih čebelnjakov. S to objavo želi ČZS pridobiti podatke o čebelnjakih na terenu, komisijsko oceniti njihovo starost, izvornost in posebnost, jih na osnovi tega uvrstiti na seznam kulturne dediščine ČZS ter jih javno predstaviti kot slovensko posebnost in pomemben element naše stavbne dediščine. Pri vsem bo komisiji UO ČZS za čebelarsko kulturno dediščino strokovno pomoč nudil avtor knjige *Slovenski čebelnjaki*, univerzitetni profesor dr. Borut Juvanec. S to dejavnostjo nameravamo slediti naslednjim ciljem:

1. uvrstitev čebelnjaka v slovenski arhitekturi na mesto, ki si ga zasluži (odkrivanje, inventariziranje, dokumentiranje, vpis na seznam kulturne dediščine ČZS);
2. dvig zavesti slovenskega človeka na področju stavbne kulturne dediščine;

3. ohranjanje slovenske prvobitnosti;
4. dvig vrednosti slovenske kulture na področju arhitekture in čebelarstva v EU in v svetu.

Kategorije in način izbora čebelnjakov:

1. **kategorija – starost čebelnjaka:** Način izbora: strokovnjaki (čebelarji, arhitekti in etnologi) bodo na osnovi prispele dokumentacije, preverjanja in ogleda na terenu določili starost posameznega čebelnjaka.
2. **kategorija – značilni čebelnjaki:** Način izbora: strokovnjaki (čebelarji, arhitekti in etnologi) bodo na osnovi prispele dokumentacije, preverjanja in ogleda na terenu glede na vgrajeni material, obliko, sestavo in postavitev določili značilnost posameznega čebelnjaka.
3. **kategorija – posebni čebelnjaki**
Način izbora: strokovnjaki (čebe-

Foto: Tanja Planinšek

larji in arhitekti) bodo na osnovi prispele dokumentacije, preverjanja in ogleda na terenu glede na izvedbo določili posebnosti posameznega čebelnjaka.

Prijava na razpis: Razpisna dokumentacija je od 1. 10. 2018 dosegljiva na spletni strani www.czs.si. Čebelarska društva in posamezne čebelarje vabimo, da do 10. 1. 2019 pošljete vloge po tem razpisu na naslov ČZS ali na elektronski naslov: info@czs.si.

Komisija UO ČZS za čebelarsko kulturno dediščino

Povabilo k sodelovanju na Festivalu čebelarke pesmi – Lukovica 2018

Petje in čebelarjenje sta del slovenske kulture in zato smo se pri ČZS v sodelovanju z Občino Lukovica odločili za organizacijo 3. Festivala čebelarke pesmi. Na ta način želimo pevske ansamble spodbuditi k izvajanju nedvomno številčnih in malo znanih pesmi s čebelarstvo vsebino, skladatelje pa k pi-

sanju novih. Festival čebelarke pesmi bo potekal **v petek, 7. decembra 2018 ob 18. uri**, v kulturnem domu v Lukovici. Podroben program festivala bomo objavili po prejemu prijav vokalnih ansamblov k sodelovanju. K sodelovanju vabimo odrasle vokalne ansamble (moške, ženske ali mešane), ki se boste na festivalu predstavili s tremi slovenskimi pesmimi po svojem izboru, ena od njih mora imeti čebelarstvo vsebino. Izvedbe pesmi s čebelarstvo vsebino bodo strokovno ocenjene, iz-

vajalec najboljše – po izboru občinstva – pa bo z zmagovalno skladbo nastopil na čebelarstvu prazniku slovenskih čebelarjev v prihodnjem letu. Rok za prijavo k sodelovanju je **15. oktober 2018**, obrazec za prijavo je objavljen na spletni strani ČZS, na voljo pa je tudi na e-naslovu: matej.mandelj@czs.si. Organizator festivala si pridržuje pravico, da ob večjem številu sodelujočih, lahko število izvedenih skladb omeji na dve.

Matej Mandelj, tajnik ČZS

Povabilo k pisanju čebelarstvih pesmi

Vse zainteresirane vabimo k pisanju besedil čebelarstvih pesmi. Pridobljena besedila bomo ponudili v

uglasbitev. Tiste pisce besedil, ki ste tudi skladatelji, pa vabimo, da svoje besedilo tudi uglasbite in nam posredujete notni zapis, po možnosti za moški, ženski in mešani zbor. Zaželeno je, da prijave pošljete do konca

leta 2018. Ob prijavi navedite: ime in priimek avtorja besedila, naslov, telefonsko številko in e-naslov ter naslov pesmi. Prijave pošljite na e-naslov matej.mandelj@czs.si.

Matej Mandelj, tajnik ČZS

Seminar o pridelavi in predelavi voska

ČZS, JSSČ, razpisuje šesturni seminar o pridelavi in predelavi voska. Seminar obsega tri šolske ure teoretičnega in tri šolske ure praktičnega izobraževanja. Na seminarju bomo

spoznali vosek, se naučili, kako ga pridobivati, spoznali načine taljenja voščin, predstavili bomo uporabo voska in se naučili, kako pridelati neoporečen vosek. **Seminar bo potekal 10. oktobra 2018 ob 17. uri (teorija) in 11. oktobra 2018 ob 15. uri (praksa) v čebelarstvu domu ČD Črnomelj,**

Sela pri Otovcu. Obvezna je prijava na seminar po tel. št.: 040/436 516 ali na e-naslov: vlado.augustin@czs.si. Na tej telefonski številki lahko dobite tudi dodatne informacije. Prijave zbiramo do 9. oktobra 2018. Ker je število udeležencev omejeno, pohitite s prijavo!

Vlado Auguštín, svetovalec JSSČ

Predstavitev rezultatov programa ukrepov na področju čebelarjenja

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano bo 15. oktobra 2018 ob 16. uri v prostorih ČZS organiziralo

predstavitev rezultatov ukrepov programskega leta 2018, ki se izvajajo na podlagi Programa ukrepov na področju čebelarjenja v Republiki Sloveniji v letih 2017–2019. Rezultate ukrepov bodo predstavili Kmetijski inštitut Slovenije, Veterinarska fakulteta v

Ljubljani, Nacionalni veterinarski inštitut Slovenije, Čebelarstvo zveza Slovenije, Eurofins Erico d. o. o. ter Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja. Vljudno vabljeni!

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Oblačila za prosti čas

Priskrbite si svoj kos oblačila za hladnejše jesenske dni. Naročila sprejemamo v tajništvu ČZS na 041/370 409, 01/729 61 00 ali barbara.dimc@czs.si. Oblačila pošljemo tudi po pošti.

Tajništvo ČZS

Artikel	Cena v € z DDV
Polo majica, M in Ž, velikosti S–XXXL, 67-% bombaž in 33-% poliester	18,30
Majica, M in Ž, velikosti S–XXXL, 67-% bombaž in 33-% poliester	15,30
Vetrovka, M in Ž, velikosti S–XXXL, iz materiala, ki je odporen proti dežju in vetru, 100-% poliester	60,70
Kapa s ščitnikom, 100-% bombaž	7,9

Priprava vzorcev za terenske analize medu in vzorcev za določanje kubitalnega indeksa

Prihajamo v čas, ko se čebele stisnejo v gručo v tisti del panja, kjer nameravajo prebiti mrzle zimske dni. Čebelarjeva naloga je, da oskrbi čebele za prezimovanje. Tudi to je čas, ko se nam pojavi kakšen problem oz. vprašanje glede čebel. Takrat se napotimo do najbližjega terenskega svetovalca v čebelarstvu za svoje območje. Na katerem področju nam lahko sedaj še posebej svetujejo?

1. Prihaja čas prodaje naših čebeljih pridelkov na domu, tržnici, sejmihi ... Tako lahko sedaj skupaj preverita točnost zapisov obveznih podatkov na nalepkah. Pripravimo si vzorce medu, ki

smo jih pridelali letos. Tako bo terenski svetovalac ob enkratnem obisku oz. **svetovanju opravil celotno analizo medu**. Podatki pa nam bodo v pomoč pri določanju vrste medu. Na področju varne hrane vam bo svetoval tudi glede ustreznosti vaših prostorov, ki jih namenjate za čebelarjenje. Nastopil pa je tudi čas, ko imamo čebelarji nekoliko več časa za izpolnjevanje čebelarske dokumentacije. Skupaj s terenskim svetovalcem v čebelarstvu preverita evidence, ki jih vodite v svojem čebelarstvu.

2. Jesenski čas je primeren tudi za vzorčenje čebel. Ob sončnem dnevu, ko čebele izletavajo iz panjev, lahko pripravimo vzorce za **določanje kubitalnega indeksa**. Kako pripravimo vzorce čebel za analizo, se posvetujemo s teren-

skim svetovalcem v čebelarstvu. Pripravljeni vzorci se pošljejo na Čebelarsko zvezo Slovenije, kjer vam bomo opravili analizo kubitalnega indeksa.

3. Jesenski čas je primeren za **izobraževanje in izpopolnjevanje čebelarskega znanja**. Terenski svetovalci v čebelarstvu na svojih območjih delovanja izvajajo tudi delavnice. Delavnice so namenjene razširjenju obzorja na področju čebelarstva. Seznam delavnic je objavljen v nadaljevanju.

Tako sedaj poznamo kar nekaj razlogov, da pokličemo terenskega svetovalca v čebelarstvu in se dogovorimo za osebno svetovanje ali pa obiščemo delavnice in si tako pridobimo oz. razširimo svoje znanje na področju čebelarstva.

Tomaž Samec, svetovalac JSSČ

Urnik svetovalnih delavnic terenskih svetovalcev JSSČ v oktobru

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
3. okt.	18.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu in izpolnjevanje obrazcev SDHNČ	Martin Čuš	V prostorih čebelarskega društva Ptuj, Trstenjakova 9, Ptuj	g. Čuš 030/604 071
4. okt.	16.00	Pomen izvajanja rejskega programa	Franc Tratnjek	V čebelarskem domu ČD Beltinci	g. Tratnjek 041/606 013
4. okt.	18.00	Izpolnjevanje obrazcev SDHNČ	Franc Tratnjek	V čebelarskem domu ČD Beltinci	g. Tratnjek 041/606 013
5. okt.	17.00	Izpolnjevanje obrazcev SDHNČ in kakovostne sheme medu	Franc Tratnjek	Biotehniška šola Rakičan	g. Tratnjek 041/606 013
5. okt.	18.00	Izpolnjevanje obrazcev SDHNČ	Roman Marinko	KS Dob, Ulica 7. avgust 9, Dob	g. Koderman 041/244 590
10. okt.	18.00	Pomen izvajanja rejskega programa in dobra tehnološka praksa v čebelarstvu	Martin Čuš	V prostorih čebelarskega društva Ptuj, Trstenjakova 9, Ptuj	g. Čuš 030/604 071
11. okt.	16.30	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu	Anton Sušl	Kmečki turizem Rehar, Lože, Vipava	g. Sušl 041/613 595
14. okt.	9.00	Pridelava medu, kakovostne sheme medu ter izpolnjevanje obrazcev SDHNČ	Peter Babnik	Društveni čebeljak ČD Vojnik	g. Babnik 041/211 295
17. okt.	18.00	Pridelava medu, kakovostne sheme medu ter izpolnjevanje obrazcev SDHNČ	Martin Čuš	V prostorih čebelarskega društva Ptuj, Trstenjakova 9, Ptuj	g. Čuš 030/604 071
19. okt.	18.00	Pridelava medu, kakovostne sheme medu ter izpolnjevanje obrazcev SDHNČ	Stanislav Kitak	V prostorih čebelarskega društva Cirkulane	g. Kitak 041/864 166
25. okt.	17.00	Izpolnjevanje obrazcev SDHNČ	Franc Podrižnik	Mladinski center Šmartno ob Paki	g. Lesnjak, 031/340 875

Priponke Svetovni dan čebel in Ohranimo čebele

Na Čebelarski zvezi Slovenijeso ponovno na voljo priponke Svetovni dan čebel in Ohranimo čebele.

Cena ene priponke je 2,00 EUR. Za pošiljanje po pošti je minimalno naročilo pet priponk. Naročila sprejemamo v tajništvu: barbara.dimc@czs.si ali 041/370 409.

Priponka Ohranimo čebele

Priponka Svetovni dan čebel

Tajništvo ČZS

Urniki usposabljanj v oktobru

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. **Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti izkaznico ČZS!** Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si.

ČZS

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
1. okt.	16.30	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Prostori društva upokojencev Cerkno	g. Pegan 031/292 577
3. okt.	16.00	Označevanje in tehnologija pridelave propolisa	Tomaž Samec	Pohorska vila pri FKBV, Pivola 8, Hoče	g. Perčič 041/523 781
3. okt.	17.00	Pridelava in predelava voska	Vlado Auguštin	Felicijanova dvorana, Sevniški grad, Sevnica	g. Metelko 040/570 933
11. okt.	17.00	Vzreja matic in ohranjanje kranjske čebele	dr. Peter Kozmus	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačevič 01/729 61 24
16. okt.	16.00	Oskrba čebel v poznoletnem in jesenskem obdobju	Simon Golob	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačevič 01/729 61 24
16. okt.	17.00	Vzreja matic in ohranjanje kranjske čebele	dr. Peter Kozmus	Čebelarški dom Zagorje	ga. Dolinšek 031/881 999
17. okt.	16.30	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, Pivola 10, Hoče	g. Vogrinec 041/818 705
17. okt.	17.00	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Tanja Magdič	Restavracija Marof, Rožna ulica 39, Kočevje	g. Majerle 041/415 314
17. okt.	17.00	Pridelava in predelava voska	Vlado Auguštin	Kmetijska zadruga Medvode	g. Ločniškar 051/636 504
22. okt.	16.00	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Nataša Klemenčič Štrukelj	OŠ Radeče	g. Bregar 041/668 305
24. okt.	17.00	Pridelava in predelava voska	Vlado Auguštin	OŠ Dekani, Dekani 32, Dekani	ga. Smrdelj 041/613 067
25. okt.	17.00	Vzreja matic in ohranjanje kranjske čebele	dr. Peter Kozmus	OŠ Dobravlje, Dobravlje 1, Dobravlje	g. Turk 041/724 831

Podatki o gibanju tehtnic od 21. 8. 2018 do 20. 9. 2018

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Opis dogajanja	Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Opis dogajanja
Bohinjska Bistrica	-2,8	ni medilo	Metlika – Bela krajina	-3,5	ni medilo
Braslovče	-10,8	ni medilo	Murska Sobota – učni čebelnjak	-4,2	ni medilo
Brežice	-6,6	ni medilo	Na Kozjaku – Kobansko	0,2	gozd
Čentiba – Lendava	3,9	kmetijske poljščine	Oplotnica – Slovenska Bistrica	-4,1	ni medilo
Dekani – Koper	-5,9	ni medilo	Podčetrtek – Pristava	-9,9	ni medilo
Dolenjske Toplice	-3,4	ni medilo	Podstenice – Kočevski rog	-10,3	ni medilo
Ilirska Bistrica	-3,1	ni medilo	Polhov Gradec – Podreber	-7,2	ni medilo
Iška vas – Krim	-5,9	ni medilo	Poljane – Raca gora	-6,1	ni medilo
Kojsko – Podsabotin	1,3	navadni bršljan	Prebold – Vransko	-3,9	ni medilo
Kostanjevica na Krki – Gorjanci	-5,7	ni medilo	Ravne – Šoštanj	-5,1	ni medilo
Kozarišče – Loška dolina	-4,9	ni medilo	Ribniško Pohorje	-7,3	ni medilo
Kranjska Gora	-0,1	ni medilo	Ruško Pohorje – vznožje	-4,5	ni medilo
Krim – Kurešček	-6,1	ni medilo	Ruško Pohorje – vrh	-6,9	ni medilo
Lahomno – Kostrivnica	-6,1	ni medilo	Šempeter – Goriško	-1,0	ni medilo
Ljubljana	-7,9	ni medilo	Šenčur – Kranj	-6,8	ni medilo
Ljutomer	0,0	kmetijske poljščine	Šentjanž – Mokronog	-5,6	ni medilo
Mali Bakovci	0,6	kmetijske poljščine	Sevniško – Krško	-6,7	ni medilo
Malič – Laško	-4,7	ni medilo	Slovenske Gorice – Lenart	-9,1	ni medilo
Mašun	-4,8	ni medilo	Šmarje pri Jelšah – Šentjur	-3,0	ni medilo
Menišija – Logaška planota	-5,6	travniki	Tolminsko – Kanalsko	-2,1	ni medilo
			Travna gora – Velika gora	-9,2	ni medilo
			Trnovski gozd	-4,9	ni medilo
			Zavrč – Haloze	-4,5	ni medilo
			Žužemberk	-4,9	ni medilo

PRODAM

Svež zamrznjen cvetni prah, pakiran po 5 kg (okolica Ljubljane), tel.: 041/990 360.

Zamrznjen cvetni prah, pakiran po 25 dag (Cerkno), tel.: 031/876 189.

Cvetni prah, letošnji, posušeni, pošljem tudi po pošti, tel.: 040/957 885.

Cvetni prah osmukanec, letošnji, nabran v Beli krajini, čist in kakovosten, možen popust za večje količine, tel.: 040/845 113.

Letošnji akacijev, cvetlični, lipov in gozdni med, kakovosten (SMGO), v kozarcih ali sodih, tel.: 070/869 248.

Akacijev in cvetlični med, tel.: 031/882 295.

Akacijev, cvetlični in mešani med, tel.: 051/678 102.

Akacijev, cvetlični, lipov, kostanjev, gozdni, ajdov in hojev med lastne pridelave, cena po dogovoru, možna dostava do Ljubljane, tel.: 041/252 695.

Akacijev, cvetlični ter lipov med, pakiran v posodah po 25 kg, cena po dogovoru, možna dostava po Sloveniji, tel.: 070/684 784.

Akacijev, cvetlični, lipov, gozdni in ajdov med, tel.: 041/784 775.

Akacijev, cvetlični in kostanjev med, letošnji, ter rabljene AŽ-panje 10S in AŽ-polovičarje 10S (Primorska), tel.: 041/881 830.

Cvetlični in kostanjev med, tel.: 041/703 051.

Akacijev, cvetlični, kostanjev in gozdni med ter letošnji matični mleček, tel.: 041/587 573.

Akacijev, cvetlični, kostanjev in gozdni med, večje količine, dostava po Sloveniji, tel.: 041/385 620.

Akacijev, cvetlični, kostanjev, gozdni, smrekov in hojev med, kakovosten, lastne pridelave, v sodih ali kozarcih (Ljubljana), tel.: 041/645 433.

Akacijev in gozdni med ter mešani lipov-kostanjev med (Nova Gorica), tel.: 041/551 307.

Cvetlični in kostanjev med v sodih, cena po dogovoru, tel.: 041/620 810.

Cvetlični, lipov, javorjev, gozdni, kostanjev med in med divje češnje, v sodih (Novo mesto), tel.: 031/796 931.

Akacijev, lipov in kostanjev med v kozarcih ali sodih, tel.: 041/805 179.

Cvetlični med, cena po dogovoru, tel.: 051/225 916.

Cvetlični in gozdni med (kostanj + lipa) v sodih (Rogaška Slatina), tel.: 041/822 366.

Čebelje družine na AŽ- in 1/1 ali 2/3 LR-satih, nahranjene in zdravljene, sprejemam rezervacije, tel.: 041/329 435.

Čebelje družine na 6 do 9 AŽ-satih, z letošnjo matico, ter naseljene LR-panje (Dolenjska), tel.: 040/838 956.

Nove AŽ 7- in 10-satarje, tudi 3-etažne, možna menjava za zgrajeno satje, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

Premični čebelnjak na tovrnjaku TAM 5000 z 62 naseljenimi AŽ-panji (v kompletu), solidno vzdrževan, vozen in registriran, tel.: 041/349 317.

Prevozno enoto za 8 AŽ-panjev, s panji in čebeljimi družinami, zdrave, tretirane proti varoji (Dolenjska), tel.: 041/656 125.

Tovornjak Iveco, 3,5 t, registriran do septembra 2019, primeren za čebelarje, vozen z B-kategorijo, ter akacijev med (Primorska), tel.: 041/881 830.

TAM 190 za prevoz 84 AŽ-panjev, TAM 5500, za prevoz 66 AŽ-panjev, ter akacijev, cvetlični in lipov med, tel.: 051/815 772.

Sublimator Varrox za oksalno kislino, 12V-12A (Škofja Loka), tel.: 041/960 139.

KUPIM

Čebelji vosek, ne zanima me zelen, temen, oksidiran zaradi pocinkane pločevine, tel.: 041/951 829.

Neoporečen čebelji vosek, tel.: 051/371 679.

Več otroških čebelarjskih zaščitnih oblek, enakih ali različnih velikosti, tel.: 040/911 119.

A1 ponudba za podjetje
Čebelarjska zveza Slovenije

20% popusta

2 leti na mesečno naročnino

- 20% popust na mesečno naročnino za 2 leti**
Popust velja za izbrane pogovorne pakete **A1 Svobodni**, **A1 ORTO**, pakete mobilnega interneta **A1 Net** in najenostavnejši internet za vaš dom **A1 Domači net**.
- 20% popusta ob nakupu dodatne opreme**
- Brezplačna priključnina**
Velja ob sklenitvi novega naročniškega razmerja.

Kako lahko unovčite ugodnost?

- Pošljite SMS s ključno besedo »**ČEBELAR**« na **4333**.
- V povratnem SMS-u boste prejeli **4 unikatne kode** za vas in vaše družinske člane.
- Za aktivacijo ugodnosti **obiščite najbližje prodajno mesto A1**.

Več informacij o paketih lahko najdete na:

- 🌐 A1.si,
- ☎ 040 40 40 40,
- 📍 prodajnih mestih A1.

Ponudba velja za fizične osebe, in sicer za člane Čebelarjske zveze Slovenije in za njihove družinske člane ter prijatelje, ki bodo najkasneje do 1. 12. 2018 na enem izmed paketov A1 SVOBODNI S, M, L, 20 GB, 40 GB, 60 GB, 100 GB ali A1 SVOBODNI EU, EU+ ali A1 ORTO Epik, A1 ORTO EU, A1 ORTO EU+, A1 ORTO Tripter+ ali A1 Domači net 1, 2, 3 ali A1 Net 30 GB, 70 GB, 100 GB sklenili vezavo za 24 mesecev. Veljavna je za nove ter obstoječe naročnike, skladno s pogodbo o zagotovitvi posebne ugodnosti. Ugodnost »Brezplačna priključnina« velja samo za uporabnike, ki sklenejo novo naročniško razmerje ob vezavi za 24 mesecev. Vsak član Čebelarjske zveze Slovenije lahko prejme 1 SMS s štirimi unikatnimi kodami, ki jih lahko posreduje družinskim članom in prijateljem, oziroma jih izkoristi sam pod pogoji te ponudbe, če na številko 4333 pošlje SMS s ključno besedo »ČEBELAR«. Vsaka posamezna koda vsebuje popust na mesečno naročnino in popust na nakup dodatne opreme ter je unovčljiva samo enkrat za eno naročniško razmerje, če so izpolnjeni vsi pogoji ponudbe. Ugodnost 20 % popusta na mesečno naročnino za obdobje vezave 24 mesecev velja le na naročniških paketih, ki so predmet te ponudbe in se lahko unovči na katerem koli prodajnem mestu A1 in ni unovčljiva v A1 spletni trgovini. Ugodnost 20 % popusta na dodatno opremo (ne velja na telefonske aparate) pa je unovčljiva le v naslednjih prodajnih mestih A1: Center A1 Ljubljana BTC, Center A1 Ljubljana center, Center A1 Ljubljana Citypark, Center A1 Ljubljana Interspar Vic, Center A1 Ljubljana Mercator Šiška, Center A1 Kranj, Center A1 Kranj Mercator, Center A1 Celje Citycenter, Center A1 Izola, Center A1 Koper, Center A1 Koper Supernova, Center A1 Maribor E.Leclerc, Center A1 Maribor Europark, Center A1 Murska Sobota BTC, Center A1 Lucija. Ponudba ni združljiva z ostalimi A1 promocijami in popusti. V primeru zlorabe si A1 Slovenija, d. d. pridržuje pravico do ukinitve popusta uporabniku. Cene vključujejo DDV. Za aktualne pakete veljajo Splošni pogoji za izvajanje elektronskih komunikacijskih storitev za potrošnike. Posebni pogoji za izvajanje mobilnih storitev, pogoji posameznih paketov, ki so predmet te ponudbe in so skupaj s cenami ostalih storitev, storitev v tujini, cenami izven zakupljenih količin, na voljo na 040 40 40 40, A1.si in na prodajnih mestih A1. A1 Slovenija, d. d., Šmartinska 134b, 1000 Ljubljana.

BAUHAUS

čebelar prijazon

BAUHAUS

Medonosne rastline

Sušilniki SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in taljenje kristaliziranega medu, sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.
Sp. Sorica 1a
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net
www.susilnicesadja.si

Sušilniki spadajo med subvencionirano čebelarstvo opremo.

FTN d.o.o.
 Nad izviri 34
 2204 Miklavž na Dravskem polju

www.trgovinica.si

02/62-96-226

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 8. do 14. ure.

AKCIJSKA CENA:

**UGODNE CENE
 KOZARCEV
 IN
 POKROVČKOV**

AKCIJSKA CENA:

€/kos z 22 % DDV-jem za gotovinski nakup blaga v času od 1.-31.10.2018 ali razprodaje zalog, v količini kartonskega pakiranja; transportni stroški niso vključeni; brez dodatnih popustov.

BH
 Belokranjski
HRAM

Akcija

Za člane ČZS nudimo 5 % popust pri nakupu čebelarstvo opreme v vrednosti nad 50 EUR.

LYSON

Polnilnica za med z avtomatsko obračalno mizo Lyson, cena: **3387,64 €**

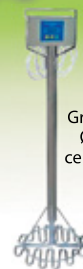
Mala obračalna miza s polnilnico, cena: **2467,75 €**

Zaščitni kominezon več vrst, cena od: **34,50 €**

Inox sončni topilnik - mali, cena: **221,13 €**

Grelec za med Ø 250 mm, cena: **409,00 €**

Komora za dekristalizacijo medu, cena: **1575,00 €**

Panj american langstroth, barvan, cena: **74,49 €**

Hlapilnik za mravljično in oksalno kislino, cena: **1,46 €**

Sladkor 25 kg vreča **UGODNO**

Napajalnik za čebele cena: **52,00 €**

*vse cene vsebujejo DDV

Drugo čebelarstvo opremo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si

Belokranjski hram d.o.o., Ulica Staneta Rozmana 16, 8340 Črnomelj, M: +386 40 745 750, +386 40 748 588, +386 31 695 485

Poletni delovni čas trgovine v Črnomlju (julij in avgust): pon., tor., čet., pet.: 09.00–16.00, sre.: 09.00–17.00, sob.: 08.00–12.00

PE Belokranjski hram Domžale, Ulica Nikola Tesla 19, 1230 Domžale, M: +386 40 269 870

Delovni čas trgovine v Domžalah: pon., tor., čet., pet.: 9.00–16.00, sre.: 9.00–17.00, sob.: 8.00–12.00

www.belokranjski-hram.si, facebook – belokranjski hram, E: info.belokranjski-hram@t-2.si

GJ PANJ

- za prehod iz AŽ v NAKLADNO čebelarjenje ("prednosti enakega satnika"),
- primeren za ZAČETNIKE (kompatibilen z LR in DB nakladami, enostavno rokovanje, hranjenje in zdravljenje čebel),
- KVALITETNA IZDELAVA (rogličeni spoji, kvaliteten smrekov les),
- MOŽNOST DOSTAVE.

040 464 873

www.mojcebelnjak.si

Mizarstvo Strgar d.o.o. Primičeva ulica 10 a, 1291 Škofljica

Panje izdelujemo po načrtih in s sodelovanjem z univ. dipl. inž. Ivanom Jurkovičem.

Čebelarstva tehnica

www.apiscale.eu **samo 95,40 EUR**

- ločen brezžični display
- spremljanje moči družin
- spremljanje donosa medicine
- pravočasno ukrepanje ob rojenju
- pravilno krmljenje
- za vse vrste panjev

041/844-482

Matevž Strgar s.p., Primičeva ulica 10a, 1291 Škofljica

www.cebelar.net

NA ZALOGI: Za več informacij pokličite: **041 222 665**

- PANJI AŽ
- NAKLADNI AŽ PANJI
- SATNIKI (ZBITI IN NEZBITI)
- PANJI LR
- POGAČE - HONEY BEE PRO
- IZOLACIJSKA PENA
- DRUGA ČEBELARSKA OPREMA

Medom d.o.o., Dolnja Bitnja 19 a, 6255 Prem

Izdelava prevoznih čebelnjakov AŽ- in nakladnih

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si
info@cebelnjaki.si
Telefon: 031 681 589

Za člane ČZS 4% popusta

www.krze.si

TRADICIONALNA IZDELAVA VSEH VRST AŽ PANJEV NAJBOLJŠI SLOVENSKI SMREKOV LES ROGLJICENI (CINKANI) SPOJI

MIZARSTVO KRŽE 1936

041 420 200 01/755-13-17

Ildrijska 10, 1360 Vrhnika

ApiLifeVar

4 AKTIVNE UČINKOVINE proti varozi

- Visoka učinkovitost (višja od 90-95%)
- Ni rezistence
- Enostavna & vama uporaba
- Podprto z več kot 15 let izkušenj
- Odobreno za ekološko čebelarstvo
- Odmerek prilagodljiv glede na stopnjo okuženosti z varozo, temperaturo in tip panja

Api-Bioxal

Samozavest odobrenega tretiranja

- KONTROLIRAN NIVO HFM IN TEŽKIH KOVIN
- ZAGOTOVLJENA KAKOVOST za čebele, čebelje izdelke in potrošnika
- OPTIMALNA KONCENTRACIJA za maksimalno učinkovitost (> 96%) in odlično toleranco
- OBDOBJE TRETIRANJA: ZIMA (malo ali nič zaroda) POMLAD (rojenje) POLETJE (blokiranje ležanje jajčec)

Zdravilo brez recepta. Pred uporabo natančno preberite navodila! O tveganjih in neželenih učinkih se posvetujte z veterinarjem ali farmaceutom.

Med čebelarstva PISLAK BALI

Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

Obveščamo Vas, da pri nas lahko kupite v Sloveniji pridelan matični mleček odlične kakovosti, prav tako pa tudi cvetlični in gozdni med v zeleni količini ali pakiran v kozarce.

031/734 905 • info@cebelarstvo-pislak.si • www.cebelarstvo-pislak.si

DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME,
MD OPREMA

Osmukalniki, kateri
ne plesnijo.

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313
tel.: 05 973 05 36 po 15 uri
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov
in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po
ugodnih cenah.

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | 8493 Klösch, Avstrija
Telefon & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:
Ponedeljek–petek 8.00–12.00, 13.00–18.00
Sobota 8.00–12.00

Jezik za sporazumevanje: nemščina in slovenščina.
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade, d. o. o., iz Šenčurja in
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor.

Kako nas najdete:

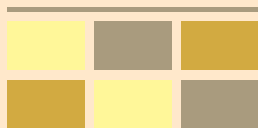
Imejte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi svojega voska ali starega satja! Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
- Zelo ugodno razmerje med količino in kakovostjo.
- Po želji izdelujemo satnice vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Velika izbira pripomočkov za čebelarjenje.

Čebelarški center Gorenjske v Lescah, Rožna dolina 50a, vam omogoča:

- izdelavo satnic iz vašega voska,
- odkup voska,
- nakup AŽ- in LR-satnic.

Vse informacije dobite na: www.cricg.si ali 031/628 499

APIS MED®

**ČEBELARSTVO
DEBEVEC**

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: 01/755 12 82, faks: 01/755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
15.00–17.00

v oktobru ob sobotah zaprto
apis.med93@gmail.com
www.apis-med.si

10-SATNI AŽ-PANJ

NAKLADNI AŽ-PANJ

IZOLACIJSKA PENA

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 1,25 EUR/KG

25-, 50-, 100-KG
RSF-POSODE

PRAŠILČEK
AŽ 3-, 5-, 7- IN 9-SATNI

TRIEAZNI
AŽ-PANJ

DVOJNO CEDILO
ZA MED

KAKOVOSTNA
RSF-TOČILA
IN POSODA

STANDARDNI LR-
IN DVOTRETINJSKI
LR-PANJ

KRMILNIK
ZA PLASTENKO

ČEBELJE POGAČE
LASTNA PROIZVODNJA
CENA 1,20 EUR/KG
NAD 150 KG CENA 1,15 EUR/KG

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 1,25 EUR/kg. ■ Za izdelavo satnic uporabljamo samo steriliziran vosek (30 min nad 125 °C), ki ga predhodno mehansko očistimo nečistoče (do 90 %) s posebnim postopkom posedanja (nečistoče so večinoma težje od čebeljega voska), s čimer vam zagotavljamo čistejši in kakovostnejši vosek. ■ Odkupujemo vosek po največ 5,00 EUR/kg.

• Panji so izdelani natančno in kakovostno. • Kakovostna izdelava po ugodni ceni. • Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

Trgovina in proizvodnja: Vrhnika, Opekarska 16

Zapustili so nas

TOMO TOMIČ
1940–2018

Ob vesti o nepričakovanem slovesu človeka, s katerim smo se srečevali, se v trenutku zavemo svoje minljivosti. Gospod Tomič je v ČD Škofljica pristopil leta 2007. Povedal je, da je začel čebelariti leta 1976. Ko je pridobil potrebne izkušnje pri delu s čebelami in druge pogoje, je imel v lasti več kot 400 čebeljih družin, ki jih je prevažal po raznih krajih nekdanje skupne države. V društvu se je redno udeleževal predavanj in občnih zborov. Kot izkušen čebelar je bil leta 2016 imenovan v komisijo za zdravstveno varstvo čebel, leta 2018 pa odlikovan z odličjem A. J. III. stopnje. Ohranili ga bomo v spoštljivem spominu kot dobrega čebelarja in prijatelja.

ČD Škofljica

JOSIP BOGDAN
1938–2018

Maja v času čudovitega cvetenja akacije smo se na pokopališču na Kapeli poslovili od člana ČD Radenci Josipa Bogdana. Čebelariti je začel že v otroških letih, saj je bil njegov oče Avgust ljubiteljski čebelar. Mnogo let je čebelaril z AŽ-panji, nekaj časa je bil tudi aktivni prevoznik do 60 čebeljih družin. Pri čebelah si je nabiral novih moči za življenje, kljub bolezni čebelarstva ni opustil. Tradicijo čebelarstva nadaljuje sin Roman, katerega je veliko naučil. Velikokrat je sodeloval na ocenjevanju medu ter prejel več zlatih medalj. Med čebelarji je bil zelo priljubljen in spoštovan. Aktivno je sodeloval v ČD Radenci. Za zasluge

v čebelarstvu je prejel odličji A. J. III. in II. stopnje in zlato priznanje Petra Dajnka. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Radenci

JANKO KUMER
1939–2018

Nepričakovano nas je v 79. letu starosti zapustil naš dolgoletni član Janko Kumer. V naše vrste se je vključil leta 1980, ko si je zgradil svoj čebelnjak za 26 panjev. Posebno skrb je pri svojem delu posvečal higieni pri čebelarskih opravilih, predpisanim zatiranju čebeljih bolezni z naravnimi sredstvi, vse ugotovite je skrbno sproti zapisoval. Ves čas je bil dejaven v delovanju društva, sodeloval pri gradnji društvenega doma, izdelal pa je lep vitraž z matico, ki krasi vhod v naš predstavni prostor. Veselilo ga je tudi delo z mladino. Za vse svoje pozitivno delo na čebelarskem področju je prejel odličji A. J. III. in II. stopnje. Janko, hvala ti za vse dobro, ostal nam boš v spominu kot vzor spoštovanega prijatelja, strokovnega čebelarja in vzornika.

Škofjeloški čebelarji

IVAN FORNEZZI
1943–2018

Avgusta smo se poslovili od svojega dolgoletnega člana Ivana Fornezzija. S čebelarstvom se je seznanil že v mla-

dih letih in bilo mu je v veliko veselje. Ko se je z družino preselil iz mesta v lastno hišo na deželi, je začel čebelariti tudi sam. Vrsto let je bil praporščak in član nadzornega odbora v našem društvu. Bil je vesten član društva in velik ljubitelj čebel, zato se ga bomo vedno radi spominjali.

Čebelarsko društvo Pesnica

JOŽEF RIHTARŠIČ
30. 12. 1937–4. 7. 2018

V 81. letu se je poslovil prijatelj in čebelar Jožef Rihtaršič. Živel je na Dunaju nad Bukovščico v Selški dolini.

Čebelarstvo je bilo pri njih družinska tradicija. Čebelariti je začel pri 12 letih. Na začetku je čebelaril doma, v stacionarnem čebelnjaku. Že leta 1980 je kupil tovornjak in ga preuredil v prevozni čebelnjak. Jože je bil zelo dejaven tudi v društvenem življenju. V ČD Selca in kasneje Selška dolina je aktivno deloval od leta 1972 do leta 2005. Izmenično je opravljal naloge predsednika, tajnika in blagajnika. Aktiven pa je bil tudi v gorenjski čebelarski zvezi. Za svoje delo je bil nagrajen z odličjem A. J. III. in II. stopnje. Za neprecenljivo delo v društvu se mu iskreno zahvaljujemo. Spominjali se ga bomo kot preprostega človeka in velikega čebelarja.

ČD Selška dolina

Privabimo čebele!

Bogata ponudba semen medovitih rastlin
SEMENARNE Ljubljana

Semena medovitih cvetlic in zelišč, sadike medovite okrasne drevnine, enoletnic in trajnic.

www.semenarna.si • www.kalia.si

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN
Robert Kocjan s.p.
 Gabrje 42, 1356 Dobrova
 Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307
 GSM: 031 351 964
 E-pošta: robineli@siol.net
 WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

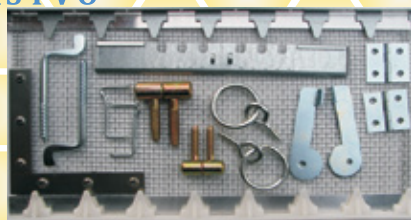
**IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME
 TRGOVINA - ČEBELARSTVO**

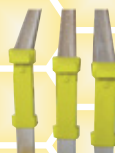
IZOLACIJSKA PENA

SATNIKI AŽ, LR, LR 2/3

VSE ZA OBNOVO IN IZDELAVO PANJEV

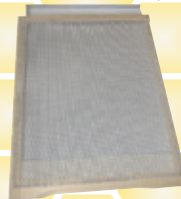
PLASTIČNA OBEŠALA

MATIČNA REŠETKA

TESTNA MREŽA PVC

LESENA TESTNA MREŽA

OJAČANA RAZSTOJIŠČA
 RAZSTOJIŠČA 11+3
 JAHALCI ZA SATNIKE

IZDELAVA IN PRODAJA
 VSEH VRST SATNIC.
 PO DOGOVORU MOŽNA
 IZDELAVA SATNIC IZ
 LASTNEGA VOSKA.

**OD 01.09. DO 31.12. JE MOŽNA
 IZDELAVA SATNIC IZ
 LASTNEGA VOSKA
 OD 15 kg DALJE.**

OGLEDITE SI IZDELAVO
 SATNIC NA
 NAŠI SPLETNI STRANI.

Delovni čas: od pon. do čet.: 09.00-12.00 in 15.00-17.00, pet.: 09.00-15.00

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KAKOVOST - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO
 4% POPUST PRI
 GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 100 EUR V NAŠI PRODAJALNI.

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA
Izdelano s smislom za detajle.

DELOVNI ČAS TRGOVINE

PONEDELJEK - PETEK:
 09.00 - 12.00
 13.00 - 17.00
 SOBOTA:
 09.00 - 12.00

IZPARILNIK ZA OKSALNO
 KISLINO Z VROČIM ZRAKOM

Art. 7816

BRIZGALKA ZA OKSALNO
 KISLINO S CEVKO,
 avtomatska 1-5 ml za AŽ ali LR panje

redna cena: 49,00-EUR
 akcijska cena: 44,10 EUR

Art. 7810.
 7809

TOPLOTNA OMARA ZA
 SEGREVANJE MEDU, NERJAVEČA

Art. 7811

RAZLIČNI MODELI GRELCEV
 ZA SEGREVANJE MEDU

Art. 7102, 7101

Art. 7110, 7111, 7112

Art. 7161, 7162, 7122

IZPARILNIK VARROX ZA
 OKSALNO KISLINO 12V - 12A
 redna cena: 115,00-EUR
 akcijska cena: 105,80 EUR

Art. 3302

KUHALNIK VOŠČIN OKROGLI
 S PARNIM UPARJALNIKOM
 ZA AŽ IN LR SATE
 redna cena: 314,00-EUR
 akcijska cena: 292,00 EUR

LOGAR TRADE D.O.O.
 POSLOVNA CONA A 41
 SI-4208 ŠENČUR

04 25 19 410
 info@logar-trade.si
 www.logar-trade.si

Naročeno lahko odpošljemo s paketno pošto.

Akcijske cene veljajo od 01.10.2018 do 31.10.2018 oz. do prodaje zalog. Cene vključujejo DDV.

Pri gotovinskem nakupu čebelarke opreme nad 100,00 € priznamo čebelarjem z veljavno čebelarstvo izkaznico 4 % popusta.

Doživite POREKLO

SLOVENSKI MED

z zaščiteno
geografsko označbo

KOČEVSKI GOZDNI MED

z zaščiteno
označbo porekla

KRAŠKI MED

z zaščiteno
označbo porekla

Vsebina tega promocijskega oglasa predstavlja le stališča avtorja in je v njegovi izključni odgovornosti. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za uporabo informacij, ki jih vsebuje to gradivo.